

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π.) 2012-2016
για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
(Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας)
στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ ΚΑΙ ΦΛΩΡΙΝΑΣ..	5
2.1 Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας.....	5
3. S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ	23
4. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2007-2011	25
5. ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (Ε.Α.Π.) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2012 - 2016.....	27
5.1 Μεθοδολογία σύνταξης	27
5.2 Γενικά	30
5.3 Βασικές παράμετροι του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	31
5.4 Κεντρικός Στόχος – Ειδικοί Στόχοι - Άξονες.....	33
5.5 Εξειδίκευση προγράμματος.....	35
5.6 Συσχετισμός και συμπληρωματικότητα Μέτρων του 4 ^{ου} Ε.Α.Π. με άλλα προγράμματα.....	37
5.7 Χρηματοδοτικό πλαίσιο	40
5.8 Συγκεντρωτικοί και αναλυτικοί πίνακες κατά Άξονα και Μέτρο	41
5.9 Συγκεντρωτικοί και αναλυτικοί πίνακες με ετήσια κατανομή	44
5.10 Διαδικασία επιλογής και υλοποίησης των έργων	51
6. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ	54
7. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ.....	55
8. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	57
9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	61
9.1 Συνοπτικά Τεχνικά Δελτία Αξόνων και Μέτρων	62
9.2 Υπόδειγμα Τεχνικού Δελτίου (Τ.Δ.Ε.)	116
9.3 Παρουσίαση στοιχείων Ενδιάμεσης Αξιολόγησης του Ε.Α.Π. Νομού Κοζάνης 2007-2011...	124

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με το άρθρο 20 του Ν.2446/96 περί επιβολής τέλους "Ανάπτυξης Βιομηχανικών Περιοχών Παραγωγής Ηλεκτρικού Ρεύματος από Λιγνιτικούς Σταθμούς" θεσπίστηκε η εφαρμογή του Ειδικού Τέλους Ανάπτυξης που προσδιορίστηκε σε ποσοστό 0,4% του ετήσιου κύκλου εργασιών της ΔΕΗ. Κατανέμεται δε στους Νομούς (νυν Περιφερειακές Ενότητες) Φλώρινας, Κοζάνης και Αρκαδίας αναλογικά προς την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από τους θερμικούς λιγνιτικούς σταθμούς των Νομών αυτών.

Ήδη με την παράγραφο 2 του Άρθρου 40 του Ν. 4062/12 (ΦΕΚ Α', Αρ. Φύλλου 70/30-03-2012), το Ειδικό Τέλος Ανάπτυξης αυξήθηκε σε 0,5% του ετήσιου κύκλου εργασιών της ΔΕΗ.

Το Τέλος αυτό αξιοποιείται με την μορφή Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (Ε.Α.Π) το οποίο έχει πενταετή ορίζοντα υλοποίησης.

Η αξιοποίηση του ποσού που αναλογεί σε κάθε περιοχή καθώς και όλες οι λεπτομέρειες χρηματοδότησης, σχεδιασμού, προγραμματισμού, διαχείρισης, υλοποίησης, ελέγχων και δημοσιότητας περιγράφονται στην Υπουργική Απόφαση Αρ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ.5.179/οικ. 2284/05-02-2013 στην οποία προσδιορίζεται και το περιεχόμενο των 5ετών Ειδικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων.

Το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο αποτελεί την πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας και αφορά στο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π.) για το διάστημα 2012-2016.

Φιλοδοξεί, μέσα από ένα ευρύτατο διάλογο με τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους των περιοχών εφαρμογής, να εκφράσει την πολιτική και τεχνοκρατική αντίληψη, για :

- Την ορθολογική διαχείριση του Τέλους Ανάπτυξης.
- Την ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη των περιοχών εφαρμογής και ειδικότερα των λιγνιτικών περιοχών.
- Τη δημιουργία συνθηκών αύξησης της απασχόλησης και του παραγόμενου εισοδήματος.
- Τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και

- Την κινητοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων για δημιουργία αναπτυξιακού κλίματος.

Η δομή του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Ε.Α.Π. περιλαμβάνει :

- α) *Σύντομη παρουσίαση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα των περιοχών εφαρμογής σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας και των υποδομών.*
- β) *Ανάλυση SWOT, με τα αδύνατα και δυνατά σημεία καθώς και τις απειλές και ευκαιρίες που προκύπτουν.*
- γ) *Συνοπτική παρουσίαση της Ενδιάμεσης Αξιολόγησης του προγράμματος.*
- δ) *Συνοπτική και αναλυτική παρουσίαση του προγράμματος που περιλαμβάνει επίσης, το πλαίσιο σχεδιασμού, τον Κεντρικό και τους Ειδικούς Στόχους, τη μεθοδολογία σύνταξής του, το πλαίσιο χρηματοδότησης, τη στρατηγική διασύνδεσης των Αξόνων και των Μέτρων με τους Ειδικούς Στόχους καθώς και τη συνέργια και συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα και πρωτοβουλίες εθνικού, περιφερειακού και τοπικού χαρακτήρα.*
- ε) *Παρουσίαση ενδεικτικών κριτηρίων επιλογής των έργων.*
- στ) *Χρονοδιάγραμμα ενεργειών κατά φάσεις, από το σχεδιασμό μέχρι και την υλοποίηση του ΕΑΠ 2012-2016.*
- ζ) *Παρουσίαση δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος.*
- η) *Υποδείγματα και έντυπα.*

2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ ΚΑΙ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

2.1 Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας

Σύμφωνα με την ανάλυση των βασικών αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όπως παρουσιάζονται στην πρότασή της για τη διαμόρφωση των Κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014 – 2020, η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας με έκταση 9.451 km² (7,16% της χώρας) και πληθυσμό 291.731 κατοίκους (2,58% της χώρας, Eurostat 2012) αποτελεί την πύλη εισόδου της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια συνορεύοντας στο βορειοδυτικό άκρο της χώρας με την Αλβανία και την Π.Γ.Δ.Μ. Ο πληθυσμός της Περιφέρειας, ο οποίος συγκεντρώνεται σε ποσοστό σχεδόν 50% στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης, μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία στο σύνολό του με υψηλότερη τάση στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών, όπου εμφανίζονται και οι υψηλότεροι δείκτες γήρανσης.

Με την ολοκλήρωση του διευρωπαϊκού και εθνικού οδικού δικτύου, ενισχύεται τόσο η εσωτερική συνοχή της Περιφέρειας, όσο και η διαμόρφωση ενός ενιαίου Βαλκανικού χώρου συνεργασίας και ανάπτυξης που αναδεικνύει την κομβική θέση της. Κατά συνέπεια, η Δυτική Μακεδονία μετασχηματίζεται από ακριτική Περιφέρεια αποκομμένη μέχρι πρότινος από τους γείτονές της, σε μία περιοχή που ενισχύει συνεχώς τη θέση της επικοινωνιακά, ενεργειακά αλλά και επιχειρηματικά.

Η γεωγραφική θέση της Δυτικής Μακεδονίας, συνδυαζόμενη με το γεγονός ότι αποτελεί τη μόνη Περιφέρεια της Ελλάδας χωρίς θάλασσα, διαμορφώνουν μια χωροταξική ενότητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά φυσικά γνωρίσματα, αναφορικά με τη συνύπαρξη ορεινών περιοχών και ομαλών εκτάσεων, το ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον με την πλούσια πανίδα και χλωρίδα και το μεγαλύτερο στη χώρα δυναμικό επιφανειακών υδάτων. Τα χαρακτηριστικά αυτά συνθέτουν ένα χώρο ο οποίος με την εφαρμογή του κατάλληλου αναπτυξιακού μοντέλου μπορεί να αναδειχθεί σε ελκυστικό τόπο ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαβίωσης.

Κυρίαρχη είναι η θέση του τομέα της ενέργειας στην περιφερειακή οικονομία αλλά και η συμβολή του στη συνολική παραγωγή σε εθνικό επίπεδο (κατά την περίοδο 2010 – 12 οι θερμικές και υδροηλεκτρικές μονάδες της Περιφέρειας συμμετείχαν με ποσοστό από 52% έως 55% στην συνολική ηλεκτρική παραγωγή στο διασυνδεδεμένο σύστημα), καθιστώντας τη Δυτική Μακεδονία ως το ενεργειακό κέντρο της χώρας.

Η ευρύτερη περιοχή βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αναφορικά με τις υπηρεσίες κυρίως της υγείας, δευτερευόντως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών συναλλαγών. Σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, η βελτίωση της προσβασιμότητας ενισχύει τις επιδράσεις που δέχεται από τα μεγάλα αστικά κέντρα, τα οποία αποτελούν συγχρόνως αποδέκτες των υπηρεσιών και προϊόντων της Δυτικής Μακεδονίας.

Στο πλαίσιο της 4ης Προγραμματικής Περιόδου η Δυτική Μακεδονία ήταν μια από τις 3 Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (Phasing Out) της Ελλάδας με το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) υψηλότερο του 75% του αντιστοίχου της ΕΕ-25 και μικρότερο του 75% της ΕΕ-15, λαμβάνοντας ως έτος βάσης υπολογισμού το έτος 2003.

Κατά τη νέα προγραμματική περίοδο η Δυτική Μακεδονία εντάσσεται στις Περιφέρειες Μεταβατικής Στήριξης αφού το κατά κεφαλή ΑΕΠ για την περίοδο 2007 – 2009 ανέρχεται στο 85,6% του αντιστοίχου της ΕΕ-27.

Η κατάταξη όμως αυτή δεν ανταποκρίνεται στη σημερινή εικόνα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας δεδομένου ότι, η πρωτοφανής οικονομική κρίση που πλήττει τη χώρα, μετά το 2008, έχει οδηγήσει σε σημαντική ύφεση την ελληνική οικονομία, γεγονός που έχει επηρεάσει αρνητικά και το κατά κεφαλή ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, διαμορφώνοντας το σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη σε επίπεδο ΕΕ-27 και συγκεκριμένα στο 80% του αντίστοιχου μέσου όρου (Πίνακας 1).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΕΠ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ ΣΕ ΜΑΔ (ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ) ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ (ΠΑΜ) ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (ΕΕ-27), ΕΤΗ 2008-2010.

	Δυτική Μακεδονία		Ελλάδα		ΕΕ-27	
	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ. Ο. ΕΕ-27	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ. Ο. ΕΕ-27	ΜΑΔ	% ΕΠΙ ΤΟΥ Μ. Ο. ΕΕ-27
2008	21,300	85	23,100	92	25,100	100
2009	20,100	86	22,100	94	23,500	100
2010	19,600	80	21,200	87	24,500	100

Πηγή: Eurostat 9/2013

Οι επιπτώσεις της κρίσης είναι πολύ πιο εμφανείς στον τομέα της απασχόλησης όπου το ποσοστό ανεργίας στη Δυτική Μακεδονία (για ηλικίες άνω των 15 ετών), σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το 2012, έχει φτάσει το 29,9% έναντι του 24,1% στο σύνολο της χώρας και 10,2% στο σύνολο των χωρών της ΕΕ-27, ενώ σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ για το Β΄ τρίμηνο του 2013 το ποσοστό ανεργίας στη Δυτική Μακεδονία έχει φτάσει στο 32,9%.

Αποδεικνύεται έτσι ότι, η ένταξη της Δυτικής Μακεδονίας στις “phasing out” Περιφέρειες, μέσω της μονοδιάστατης προσέγγισης που ερμηνεύει το επίπεδο ευημερίας μιας περιοχής αποκλειστικά και μόνο με το παραγόμενο κατά κεφαλή ΑΕΠ, αποδείχθηκε λόγω της κρίσης ότι δεν ανταποκρίνεται στην πλήρη αναπτυξιακή πραγματικότητα, αφού οι προϋπάρχουσες διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας συνέβαλλαν πολλαπλασιαστικά στην επιδείνωση της κατάστασης.

Η Περιφέρεια παράγει το 2,3% του εθνικού ΑΕΠ, που προέρχεται κατά 6,8% από την Γεωργία, κατά 38,5% από την Βιομηχανία – Κατασκευές (στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι τομείς των μεταλλείων – ορυχείων με 9,8% και της Ενέργειας με 18,6%) και κατά 54,7% από τις Υπηρεσίες (2008). Όσον αφορά στην τομεακή σύνθεση της απασχόλησης εντός της Περιφέρειας το 16,7% του ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 28,10% στον δευτερογενή και το 55,08% στον τριτογενή (2008).

Η ενδοπεριφερειακή εικόνα παρουσιάζει έντονες ανισότητες σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε ΜΑΔ - Πίνακας 2), οικονομικά ενεργού πληθυσμού και διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού, με την Π.Ε. Γρεβενών να βρίσκεται στη δυσμενέστερη θέση και την Π.Ε. Κοζάνης με διαφορά στην καλύτερη κυρίως ως αποτέλεσμα των μεγάλων μονάδων εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και του μεταποιητικού ιστού στο κλάδο της γούνας στην περιοχή. Οι Π.Ε. Καστοριάς και Φλώρινας εμφανίζουν παρόμοια μεγέθη όσον αφορά τους δημογραφικούς δείκτες, ενώ σε επίπεδο ΑΕΠ η Π.Ε. Καστοριάς υπολείπεται σημαντικά της Π.Ε. Φλώρινας η οποία εμφανίζει την πιο

ισορροπημένη παραγωγική διάρθρωση εντός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Στο συγκεκριμένο επίπεδο αξιοσημείωτο είναι το πολύ μεγάλο ποσοστό του τριτογενή τομέα στις λιγότερο ευημερούσες Π.Ε. (Γρεβενών και Καστοριάς) καθώς και η συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα στην Π.Ε. Κοζάνης σε μόλις 4% του ΑΕΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ 2009, ΑΕΠ/ΚΑΤΟΙΚΟ ΣΕ ΜΑΔ

	Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Πληθυσμός	31.757	50.322	150.196	51.414
Πυκνότητα Πληθυσμού	13,745	2,233	42,454	26,549
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ΜΑΔ*	12.500	12.200	21.800	20.500
ΑΕΠ σε ΜΑΔ (% του μέσου όρου της χώρας)*	61	59	106	100
ΑΕΠ σε ΜΑΔ (% του μέσου όρου της ΕΕ27)*	57	56	100	94

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, απογραφή, 2011, Eurostat 4/2012 – *2009 Eurostat 3/12

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας είναι τα εξής:

Ο πρωτογενής τομέας αν και έχει διαχρονικά υποστεί σημαντική συρρίκνωση έχει τη δυνατότητα μέσω της αύξησης της παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας να αυξήσει τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ της Περιφέρειας και να συμβάλλει στην αύξηση της απασχόλησης.

Ο δευτερογενής τομέας χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη ορισμένων ισχυρών μονοδραστηριοτήτων με γενικότερες χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας, όπως το κύκλωμα λιγνίτη-ενέργειας (Άξονας Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο – Φλώρινα) και ο τομέας της γούνας (Καστοριά – Σιάτιστα). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στους συγκεκριμένους κλάδους, ενώ νέα κατεύθυνση δύναται να αποτελέσει η μεταποίηση ποιοτικών αγροτικών προϊόντων.

Γενικά, ως προς το παραγωγικό της σύστημα, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιμετωπίζει διαρθρωτικές αδυναμίες, με κύρια χαρακτηριστικά της οικονομίας της το περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης, τη σημαντική εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους, το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και την έλλειψη επενδύσεων ιδίως σε Ε&ΤΑ οι οποίες περιορίζονται στο 0,1% του ΑΕΠ της Περιφέρειας.

Στους πιο προβληματικούς παράγοντες για την επιχειρηματική δραστηριότητα εμπεριέχονται η γραφειοκρατία, η αδυναμία πρόσβασης σε χρηματοδότηση, η πολιτική αστάθεια, το φορολογικό σύστημα (ρυθμίσεις, συντελεστές), η ανεπαρκής παροχή υποδομών, η διαφθορά, οι περιοριστικοί κανονισμοί εργασίας, το ανεπαρκώς εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό και η ατολμία για καινοτομία.

Η εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων κατά την τριετία 2008-2010 σημείωσε αυξομειώσεις, αλλά είναι αξιοσημείωτο ότι μεταξύ 2009-2010, ουσιαστικά κατά την πρώτη διετία της οικονομικής κρίσης που πλήττει κατά τρόπο δραματικό τη χώρα, οι διαγραφές των επιχειρήσεων υπερτερούσαν κατά 40% των αντιστοίχων εγγραφών (1.826 διαγραφές έναντι 1.305 εγγραφών).

Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον και πλούσια πολιτιστική κληρονομιά με σημαντικές δυνατότητες τουριστικής εκμετάλλευσης οι οποίες όμως αξιοποιούνται μερικώς. Η Περιφέρεια αποτελεί τον λιγότερο ελκυστικό τουριστικό προορισμό στο σύνολο της χώρας αφού καταγράφονται σ' αυτή μόλις 0,17 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά κάτοικο και κατατάσσεται, με μεγάλη διαφορά, στην τελευταία θέση στο σύνολο των 13 Περιφερειών της Χώρας στην ως άνω κατηγορία – δείκτη. Υπό το πρίσμα της μειωμένης ζήτησης, απαιτούνται παρεμβάσεις αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της Περιφέρειας στο εξωτερικό και συνδυασμένη αντιμετώπισή της με άλλους σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς.

Στον τομέα της δημόσιας διοίκησης πρέπει να σημειωθεί ότι η σημαντική αλλαγή του Διοικητικού Χάρτη της Χώρας δεν συνοδεύτηκε από ένα σαφές και σύγχρονο κανονιστικό πλαίσιο. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει παραμένει ζητούμενο η απόκτηση μιας δημόσιας διοίκησης χωρίς γραφειοκρατικά εμπόδια, που θα προωθεί και θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικής επιχειρηματικότητας με δράσεις περισσότερης αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων, απλοποίησης των διαδικασιών, βελτίωσης του παραγωγικού συστήματος δημοσίων έργων και προμηθειών, ανάπτυξης περιφερειακού συστήματος παρακολούθησης και στατιστικής επεξεργασίας των αναπτυξιακών παρεμβάσεων, ορθολογικής διαχείρισης και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας, βελτίωσης των δεξιοτήτων των εργαζομένων, σχεδιασμού και εφαρμογής συστημάτων ποιότητας με βάση τις αρχές διοίκησης ολικής ποιότητας για την παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στην καθημερινή λειτουργία.

Συμπερασματικά, η σημερινή παραγωγική διάρθρωση της Περιφέρειας δεν είναι σε θέση να απορροφήσει τους «κραδασμούς» που προκύπτουν από την κρίση. Παρόλα αυτά και σε συνδυασμό με τις γενικότερες πολιτικές αντιμετώπισής της που θα

ληφθούν σε εθνικό επίπεδο, η ίδια η Περιφέρεια θα πρέπει να αναζητήσει ένα παραγωγικό πρότυπο προσαρμοσμένο στις δυνατότητές της.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο ανέπτυξε σχέσεις συνεργασίας τόσο με τις γειτονικές διασυνοριακές περιφέρειες όσο και με άλλες περιφέρειες στον Ευρωπαϊκό χώρο σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Τα πεδία συνεργασίας σε διακρατικό και διασυνοριακό επίπεδο εστιάζονται σε κοινά προβλήματα και προοπτικές, ισχυρούς οικονομικούς, κοινωνικούς και ιστορικούς – πολιτιστικούς δεσμούς, κοινούς φυσικούς πόρους, κοινές ή συμπληρωματικές υποδομές διασφαλίζοντας τη διαλειτουργικότητα και το σχεδιασμό πέρα από τα διοικητικά όρια.

Παράλληλα διαπεριφερειακές ζώνες συνεργασίας εντοπίζονται στους τομείς των δικτύων μεταφορικών, ενεργειακών και τηλεπικοινωνιακών υποδομών, ύπαρξης και διαχείρισης κοινών φυσικών πόρων καθώς και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος (επιχειρηματικότητα, ανάπτυξης αγροτικού χώρου, τουρισμός, πολιτισμός, υγεία, εκπαίδευση). Αναφορικά με τον ρόλο των Περιφερειών της Ευρώπης, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ως προς τις 4 βασικές προκλήσεις (Παγκοσμιοποίηση, Δημογραφική Αλλαγή, Κλιματική Αλλαγή και Ενέργεια) της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» βρίσκεται μαζί με το σύνολο σχεδόν των Περιφερειών του Νότου της Ε.Ε σε ευάλωτη θέση και ειδικότερα αναφορικά με την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια.

2.1.1. Περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας

Στο επίπεδο των δύο περιφερειακών ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας με βάση το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011 - 2014, τα βασικά χαρακτηριστικά ανά τομέα δραστηριότητας καθώς και οι αναπτυξιακές τους δυνατότητες αποτυπώνονται ως εξής:

2.1.1.1. Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Κοζάνης

Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής – Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης Π.Ε. Κοζάνης

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ποιότητας Ζωής στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης συνοψίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
Ελλιπής οδική διασύνδεση με την Κεντρική και τη Νότια Ελλάδα. Σταδιακή παύση λειτουργίας της σιδηροδρομικής γραμμής. Ελλιπής αεροπορική διασύνδεση.	Οδική διασύνδεση με τα μεγάλα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας μέσω της Εγνατίας Οδού
Ατμοσφαιρική ρύπανση λόγω της λειτουργίας των ΑΗΣ και των ορυχείων λιγνίτη	Λειτουργία και επέκταση συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που καλύπτει τις ανάγκες της Π.Ε. Κοζάνης
Υποβάθμιση υδροφόρου ορίζοντα λεκάνης Σαριγκιόλ λόγω της εξόρυξης λιγνίτη.	Αποκατάσταση περιοχών εξόρυξης και δημιουργία ταμιευτήρων.
Υποβάθμιση ποιότητας εδαφών και μη αποκατάσταση αυτών στη λεκάνη Σαριγκιόλ λόγω των ορυχείων ΔΕΗ / απαλλοτρίωση μεγάλων εκτάσεων από τη ΔΕΗ.	Εφαρμογή μέτρων δασοπροστασίας
Ανάγκη μετεγκαταστάσεων οικισμών λόγω της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ	Αποκατάσταση εδαφών κατά και μετά την ολοκλήρωση των λατομικών δραστηριοτήτων - εφαρμογή εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων
Προβλήματα λαθροϋλοτομίας & λαθροθηρίας στις ορεινές περιοχές.	Σχεδιασμός προστασίας και αξιοποίησης του υδάτινου δυναμικού της περιοχής.
Προβλήματα ρύπανσης υγροτόπων από γεωργικές δραστηριότητες και βιομηχανικά απόβλητα εγκαταστάσεων.	
Υπαρξη εκτάσεων ρυπασμένων με επικίνδυνα απόβλητα (περιοχή ΜΑΒΕ - παλαιών μεταλλείων Αμιάντου)	
Έλλειψη εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων σε οικισμούς άνω των 5.000 κατοίκων.	
Εκτεταμένες εκσκαφές σε λατομικές / μεταλλευτικές περιοχές (π.χ. ορυχεία Λάρκο, περιοχή μαρμάρων Τρανοβάλτου κ.λ.π.)	

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
Επιδείνωση κρίσιμων περιβαλλοντικών προβλημάτων και επίδραση επί του φυσικού πλούτου της περιοχής	Υπαρξη κονδυλίων κατευθυνόμενων σε δράσεις προστασίας περιβάλλοντος και ανάπτυξης της ποιότητας ζωής.
Ανορθολογική χρήση δασικών πόρων για την κάλυψη βιοποριστικών αναγκών.	Λειτουργία φράγματος και ΥΗΣ Ιλαρίωνα - αξιοποίηση ευρύτερης περιοχής
Έλλειψη προσωπικού & εξοπλισμού των αρμοδίων υπηρεσιών για την παρακολούθηση των έργων / δράσεων με σκοπό την τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.	Προϋποθέσεις διασύνδεσης με διευρωπαϊκά δίκτυα

Πηγή: Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014

Κοινωνική Μέριμνα, Υγεία, Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση Πολιτισμός και Αθλητισμός – Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης στην Π.Ε. Κοζάνης

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον Τομέα Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας, Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης, Πολιτισμού και Αθλητισμού στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης συνοψίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ, ΥΓΕΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
Ολοκλήρωση του κτιριολογικού προγράμματος του Πανεπιστημίου Δ. Μακεδονίας στην περιοχή της ΖΕΠ	Ενίσχυση της πολιτιστικής δραστηριότητας σε Κοζάνη και Πτολεμαΐδα αλλά και της υπαίθρου με αμεσότερη διασύνδεση με την πραγματική οικονομία
Χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές	Ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων με έμφαση στη λίμνη Πολυφύτου, στους ορεινούς όγκους Περίων και Ασκίου αλλά και στην ευρύτερη περιοχή του Βοΐου
Ενίσχυση της επίβλεψης και περιορισμός της επιβάρυνσης της δημόσιας υγείας, κύρια από τη λειτουργία των λιγνιτωρυχείων στις άμεσα πληττόμενες αλλά και στις γειτονικές περιοχές	Βελτίωση των υπηρεσιών υγείας με ενίσχυση και συμπληρωματική - συνεργατική λειτουργία των δύο λειτουργούντων Νομαρχιακών Νοσοκομείων
Σημαντικές ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνικό εξοπλισμό των δύο Νομαρχιακών Νοσοκομείων	
Περιορισμοί	Ευκαιρίες

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Πιθανή συρρίκνωση των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα πλαίσια συγχώνευσης ή κατάργησης σχολών ή και ιδρυμάτων	Δημιουργία ενιαίου τουριστικού προϊόντος με βάση το τρίπτυχο φύση-αθλητισμός-πολιτισμός και πεδίο αναφοράς το σύνολο της Δυτικής Μακεδονίας
Περιορισμός των χρηματοδοτικών διαθεσίμων	Ενδυνάμωση των υφιστάμενων ερευνητικών δομών με έμφαση στην καινοτομία

Πηγή: Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014

Οικονομία και Απασχόληση – Αξιολόγηση Υφιστάμενη κατάσταση στην Π.Ε. Κοζάνης

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον Τομέα Οικονομία και Απασχόληση στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης συνοψίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> Μικρή εσωτερική αγορά / Μικρός βαθμός συγκέντρωσης ΜΜΕ - Μικρά διαθέσιμα κεφάλαια - Απουσία ξένων επενδύσεων Απουσία διασύνδεσης της έρευνας και τεχνολογίας με την επιχειρηματική δραστηριότητα Έντονες ενδονομαρχιακές διαφοροποιήσεις Μικρός βαθμός καινοτομίας - Χαμηλός βαθμός ανάπτυξης προϊόντων Τ.Π.Ε. Μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και περιορισμένος κλαδικός προσανατολισμός Χαμηλή παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα Χαμηλή διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή Εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού μόνο στους τομείς ενέργειας και γούνας Χαμηλό εισόδημα στους αποδέκτες 	<ul style="list-style-type: none"> Μοναδικότητα της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς για ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων Οδικό Ώξονες / Η υλοποίηση της Εγνατίας Οδού και κάθετων αξόνων (που όμως πρέπει να ολοκληρωθούν στο σύνολό τους) Αυξημένα κίνητρα για επενδύσεις βάσει του νέου Αναπτυξιακού Νόμου Πλούσιοι ορυκτοί πόροι / Εθνικό Ενεργειακό Κέντρο Ισχυρή παράδοση στην εμπορική δραστηριότητα Δυνατότητα βιολογικής παραγωγής Ένταξη της ποιότητας στις παρεμβάσεις ανάπτυξης της υπαίθρου Σταδιακή έναρξη της διαφοροποίησης των τάσεων επιχειρηματικής δράσης Λειτουργία του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και του ΚΤΕ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
<p>των υπηρεσιών εναλλακτικών μορφών τουρισμού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μειωμένος επαγγελματισμός κατά την παραγωγή και παροχή υπηρεσιών • Χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών (στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές) 	
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Διατήρηση της υψηλής και μακροχρόνιας ανεργίας • Η διατήρηση της φθίνουσας πορείας των βιομηχανικών δραστηριοτήτων • Διεύρυνση ενδονομαρχιακών ανισοτήτων • Αποθάρρυνση προσέλκυσης ξένων επενδύσεων εξαιτίας του θεσμικού και φορολογικού πλαισίου • Η διατήρηση τάσεων φυγής του ενεργού πληθυσμού από τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές • Η αποτυχία των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που αναπτύχθηκαν στις αγροτικές περιοχές εξ' αιτίας της ελλιπούς επιχειρηματικής κουλτούρας • Μειωμένη ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση βιολογικής παραγωγής • Ανάδειξη της αυθεντικότητας • Βελτιωμένη πρόσβαση στα μεγάλα αστικά κέντρα • Δημιουργία ενιαίου τουριστικού προϊόντος με βάση το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό • Εξωστρέφεια σε αγορές εκτός των συνόρων • Ένταξη της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία • Εξαγωγή τεχνογνωσίας σε ζητήματα περιβάλλοντος, ενέργειας κ.λ.π. • Ενίσχυση του εισοδήματος των κατοίκων με αιχμή την πολυαπασχόληση • Ταυτοποίηση τοπικής παραγωγής / Τοπική παραγωγή και διασύνδεση με την τουριστική ζήτηση • Προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τις νέες δεξιότητες

Πηγή: Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014

2.1.1.1.1. Συνοπτική αξιολόγηση της Π.Ε. Κοζάνης

Η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης είναι η μεγαλύτερη σε πληθυσμό Π.Ε. της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας κατά την τελευταία δεκαετία συνολική πληθυσμιακή μείωση κατά 4%. Με πυκνότητα 42,4 κατ./km² αποτελεί την πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Π.Ε. Κοζάνης είναι υψηλό και την κατατάσσει στην 5η θέση σε επίπεδο χώρας.

Σύμφωνα με τη διάρθρωση του Α.Ε.Π., η εξόρυξη και η παραγωγή ενέργειας συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση ενός ποσοστού 47,7% αναφορικά με τη

συμμετοχή του δευτερογενή τομέα, που είναι από τα υψηλότερα στη χώρα. Αντίθετα, ο πρωτογενής τομέας έχει διαχρονικά υποστεί συρρίκνωση και συμβάλλει στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π. μόλις κατά 4%, ενώ ο τριτογενής συμμετέχει με 48,3%.

Η λειτουργία του αεροδρομίου, η Εγνατία οδός και οι κάθετοι άξονες που διασχίζουν την περιοχή μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική της, δεδομένου ότι επιτυγχάνεται η εύκολη πρόσβαση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και τη γειτονική Βαλκανική με μειωμένο κόστος μεταφοράς και στην αύξηση της επισκεψιμότητάς της.

Το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας τόσο στην περιοχή όσο και σε όλη την Περιφέρεια, προσφέροντας διεξόδους στην οικονομία της με την προϋπόθεση της κατάλληλης διασύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών τους με τις προτεραιότητες της τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος της περιοχής με την ανάπτυξη ενός ποιοτικού και καθετοποιημένου αγροτικού τομέα, η αξιοποίηση του πλούσιου ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής.

2.1.1.1.2. Ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Π.Ε. Κοζάνης

1. Χαρακτηρίζεται από το πληρέστερο δίκτυο μεταφορικών υποδομών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Διασχίζεται πλέον από τον οδικό άξονα της Εγνατίας και βρίσκεται πολύ κοντά στον οδικό άξονα ΠΑΘΕ, και τους κάθετους άξονες της Περιφέρειας, ενώ διαθέτει αεροδρόμιο και σιδηροδρομικό σταθμό.
2. Η περιοχή διακρίνεται για τη φυσική ομορφιά μεγάλης οικολογικής σημασίας και μοναδικής βιοποικιλότητας (Βούρινος - NATURA 2000), πυκνά πευκοδάση, ποτάμια και μικρά χωριά (δυτικό τμήμα - επαρχία Βοΐου), τεχνητή λίμνη (νοτιοανατολικά, Πολύφυτος) και τη μοναδική πολιτιστική κληρονομιά των αρχοντικών στον άξονα Σιάτιστα - Εράτωνα - Σισάνι. Ο συνδυασμός των παραπάνω χαρακτηριστικών, τα οποία δεν έχουν μέχρι σήμερα προβληθεί ικανοποιητικά καθιστά την Περιφερειακή Ενότητα της Κοζάνης ως πολλά υποσχόμενο τουριστικό πόλο έλξης.

3. Στην περιοχή υπάρχουν σημαντικά αποθέματα φυσικού πλούτου (λιγνίτης, μάρμαρο, νικέλιο, χρώμιο, λευκόλιθου, αμιάντου) - αυτονομία πρώτης ύλης για τη λειτουργία των παραγωγικών μονάδων της ΔΕΗ.
4. Είναι το μεγαλύτερο ενεργειακό κέντρο της χώρας και χαρακτηρίζεται από σημαντικές δυνατότητες σύνδεσης με τα διευρωπαϊκά ενεργειακά δίκτυα.
5. Συνιστά πρωταγωνιστικό πόλο ανάπτυξης του δευτερογενή τομέα της Περιφέρειας, ως αποτέλεσμα των μεγάλων μονάδων εξόρυξης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και του μεταποιητικού ιστού στο κλάδο της γούνας.
6. Διαθέτει ή διαμορφώνει σταδιακά ένα αξιόλογο πλέγμα επιχειρηματικών υποδομών.
7. Το εξαγωγικό προϊόν της περιοχής χαρακτηρίζεται από μεγάλη διασπορά προορισμών, με το δεδομένο ότι αποστέλλεται κατ' έτος σε 12 – 14 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η περιοχή έχει καθιερωθεί, μετά την Καστοριά, ως “brand name” στο χώρο της γούνας.
8. Η παρουσία της κεντρικής υποδομής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στηρίζουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της περιοχής.
9. Διαθέτει ένα αναπτυσσόμενο πλέγμα φορέων εφαρμογής της έρευνας, της διάδοσης νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας, πληροφόρησης σε ζητήματα εγχωρίων και κοινοτικών ενισχύσεων, ικανό να συμβάλλει σταδιακά στην υποστήριξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.
10. Χαρακτηρίζεται από ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός κ.λπ.).

2.1.1.2. Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας

Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής – Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης Π.Ε. Φλώρινας

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ποιότητας Ζωής στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας συνοψίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 : ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
Ελλιπής οδική διασύνδεση με την Κεντρική και τη Νότια Ελλάδα. Σταδιακή παύση λειτουργίας της σιδηροδρομικής γραμμής.	Οδική διασύνδεση με τα μεγάλα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας μέσω του Καθέτου Άξονα της Εγνατίας Οδού
Ατμοσφαιρική ρύπανση λόγω της λειτουργίας των ΑΗΣ και των ορυχείων λιγνίτη	Λειτουργία και επέκταση συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που καλύπτει τις ανάγκες της Π.Ε. Φλώρινας
Υποβάθμιση υδροφόρου ορίζοντα λεκάνης Αγίων Αναργύρων, με κίνδυνο εξάλειψης αυτού.	Εφαρμογή μέτρων δασοπροστασίας
Ανάγκη μετεγκαταστάσεων οικισμών λόγω της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ	Επεξεργασία λυμάτων και επεξεργασία / αξιοποίηση κτηνοτροφικών αποβλήτων
Διάσπαρτοι και μικροί οικισμοί, χωρίς εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και με σημαντική κτηνοτροφική δραστηριότητα	
Προβλήματα ρύπανσης υγροτόπων από γεωργικές δραστηριότητες και βιομηχανικά απόβλητα εγκαταστάσεων.	
Προβλήματα λαθροϋλοτομίας & λαθροθηρίας στις ορεινές περιοχές.	
Μη ελεγχόμενη απόθεση αδρανών υλικών	
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
Επιδείνωση κρίσιμων περιβαλλοντικών προβλημάτων και επίδραση επί του φυσικού πλούτου της περιοχής	Ύπαρξη κονδυλίων κατευθυνόμενων σε δράσεις προστασίας περιβάλλοντος και ανάπτυξης της ποιότητας ζωής.
Ανορθολογική χρήση δασικών πόρων για την κάλυψη βιοποριστικών αναγκών.	Προϋποθέσεις διασύνδεσης με διευρωπαϊκά δίκτυα

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Έλλειψη προσωπικού & εξοπλισμού των αρμοδίων υπηρεσιών για την παρακολούθηση των έργων / δράσεων με σκοπό την τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.	

Πηγή: Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014

Κοινωνική Μέριμνα, Υγεία, Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση Πολιτισμός και Αθλητισμός – Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης Π.Ε. Φλώρινας

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον Τομέα Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας, Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης, Πολιτισμού και Αθλητισμού στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας συνοψίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ, ΥΓΕΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
Χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές	Σημαντική πολιτιστική δραστηριότητα με έμφαση στην πόλη της Φλώρινας και διασύνδεση με τις τριτοβάθμιες σχολές της πόλης
Ενίσχυση της επίβλεψης και περιορισμός της επιβάρυνσης της δημόσιας υγείας, κύρια από τη λειτουργία των λιγνιτωρυχείων στις άμεσα πληττόμενες αλλά και στις γειτονικές περιοχές	Περαιτέρω ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων βουνού και φύσης, συμπληρωματικά προς τη λειτουργία του Χιονοδρομικού Κέντρου της Βίγλας και με αξιοποίηση της λίμνης Βεγορίτιδας
Ελλιπής παροχή υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας	Ενίσχυση των σημαντικών διαθεσίμων Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας στον τομέα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και διασύνδεσή της με τις λοιπές δομές για τη δημιουργία περιφερειακού πλαισίου στοχευμένων κοινωνικών
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
Πιθανή συρρίκνωση των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα πλαίσια συγχώνευσης ή κατάργησης σχολών ή και ιδρυμάτων	Διασυννοριακή γεωγραφική θέση με ευκαιρία ανάπτυξης συνεργασιών ειδικά στους τομείς υγείας, εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού
Περιορισμός των χρηματοδοτικών διαθεσίμων	Δημιουργία ενιαίου τουριστικού

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
	προϊόντος με βάση το τρίπτυχο φύση-αθλητισμός-πολιτισμός και πεδίο αναφοράς το σύνολο της Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014

Οικονομία και Απασχόληση – Αξιολόγηση Υφιστάμενης κατάστασης στην Π.Ε. Φλώρινας

Συνοπτικά, η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στον Τομέα Οικονομία και Απασχόληση στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας συνοψίζεται στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> Μικρή εσωτερική αγορά - Μικρός βαθμός συγκέντρωσης ΜΜΕ - Μικρά διαθέσιμα κεφάλαια - Απουσία ξένων επενδύσεων Απουσία διασύνδεσης της έρευνας και τεχνολογίας με την επιχειρηματική δραστηριότητα / Μικρός βαθμός καινοτομίας / Χαμηλός βαθμός ανάπτυξης προϊόντων Τ.Π.Ε. Μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και περιορισμένος κλαδικός προσανατολισμός Χαμηλή παραγωγικότητα του γεωργικού τομέα Χαμηλό εισόδημα στους αποδέκτες των υπηρεσιών εναλλακτικών μορφών τουρισμού Μειωμένος επαγγελματισμός κατά την παραγωγή και παροχή υπηρεσιών Χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών (στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές) 	<ul style="list-style-type: none"> Μοναδικότητα της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς για ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων Διασυνοριακή - στρατηγική θέση για Ευρωπαϊκή διείσδυση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών Αυξημένα κίνητρα για επενδύσεις βάσει του νέου Αναπτυξιακού Νόμου Ενεργειακό Κέντρο - Πλούσιοι ορυκτοί πόροι Λειτουργία του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας Κλίμα εμπιστοσύνης με διασυνοριακές περιοχές και φορείς Οι υφιστάμενες ισχυρές επιχειρηματικές και πολιτιστικές συνεργασίες Δυνατότητα βιολογικής παραγωγής Σταδιακή έναρξη της διαφοροποίησης των τάσεων επιχειρηματικής δράσης Ένταξη της ποιότητας στις

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
	<p>παρεμβάσεις ανάπτυξης της υπαίθρου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πλούσιο υδάτινο δυναμικό
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Η διατήρηση της φθίνουσας πορείας των βιομηχανικών δραστηριοτήτων • Διατήρηση της υψηλής και μακροχρόνιας ανεργίας • Αποθάρρυνση προσέλκυσης ξένων επενδύσεων εξαιτίας του θεσμικού και φορολογικού πλαισίου • Μειωμένη ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών • Η διατήρηση τάσεων φυγής του ενεργού πληθυσμού από τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές • Η αποτυχία των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που αναπτύχθηκαν στις αγροτικές περιοχές εξ' αιτίας της ελλιπούς επιχειρηματικής κουλτούρας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση βιολογικής παραγωγής • Ανάδειξη της αυθεντικότητας • Βελτιωμένη πρόσβαση στα μεγάλα αστικά κέντρα • Δημιουργία ενιαίου τουριστικού προϊόντος με βάση το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό • Εξωστρέφεια σε αγορές εκτός των συνόρων • Ένταξη της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία • Προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τις νέες δεξιότητες • Εξαγωγή τεχνογνωσίας σε ζητήματα περιβάλλοντος, ενέργειας κ.λπ. • Ενίσχυση του εισοδήματος των κατοίκων με αιχμή την πολυαπασχόληση • Ταυτοποίηση τοπικής παραγωγής - Τοπική παραγωγή και διασύνδεση με την τουριστική ζήτηση

Πηγή: Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014

2.1.1.2.1. Συνοπτική αξιολόγηση της Π.Ε. Φλώρινας

Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας είναι η 2η μεγαλύτερη σε πληθυσμό Π.Ε. της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, παρουσιάζοντας κατά την τελευταία δεκαετία συνολική πληθυσμιακή μείωση κατά 7%. Με πυκνότητα 26,5 κατ./km² αποτελεί την 2η πιο αραιοκατοικημένη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Π.Ε. Φλώρινας είναι χαμηλό και την κατατάσσει στην 7η θέση σε επίπεδο χώρας.

Σύμφωνα με τη διάρθρωση του Α.Ε.Π., η εξόρυξη και η παραγωγή ενέργειας συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση ενός ποσοστού 30,5% αναφορικά με τη συμμετοχή του δευτερογενή τομέα., που είναι από τα υψηλότερα στη χώρα. Ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει με ποσοστό 14,3%, που είναι το υψηλότερο στη Δυτική Μακεδονία δείχνοντας μια εξαιρετική δυναμική, ενώ ο τριτογενής συμμετέχει με 55,2%. Κατά συνέπεια από την άποψη της σύνθεσης του Α.Ε.Π., η Π.Ε. Φλώρινας παρουσιάζει την πλέον ισορροπημένη εικόνα στη Δυτική Μακεδονία.

Η Εγνατία οδός, η οποία διέρχεται από την Δυτική Μακεδονία και η ολοκλήρωση των καθέτων αξόνων μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής, δεδομένου ότι επιτυγχάνεται η εύκολη πρόσβαση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και τη γειτονική Βαλκανική με μειωμένο κόστος μεταφοράς και η αύξηση της επισκεψιμότητάς της.

Το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας τόσο στην περιοχή όσο και σε όλη την Περιφέρειας, προσφέροντας διεξόδους στην οικονομία της με την προϋπόθεση της κατάλληλης διασύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών τους με τις προτεραιότητες της τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η περαιτέρω διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος της περιοχής με την ενίσχυση όλων των τομέων δραστηριότητας, η αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού αποθέματος με αιχμή το υδάτινο δυναμικό των λιμνών και το χιονοδρομικό κέντρο της Βίγλας-Πισοδερίου, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δράσεων εναλλακτικού τουρισμού, αποτελούν βασικές παραμέτρους για την ανάπτυξη της περιοχής.

2.1.1.2.2. Ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Π.Ε. Φλώρινας

1. Φυσική πύλη προς την Αλβανία και κυρίως την ΠΓΔΜ (FYROM).
2. Πόλος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης του τομέα.
3. Η ύπαρξη σημαντικών κοιτασμάτων λιγνίτη (αυτονομία πρώτης ύλης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας) και τα δημόσια και ιδιωτικά ορυχεία.
4. Η περιοχή διακρίνεται για την παρθένα φυσική ομορφιά, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού του πλούσιου υδάτινου και ορεινού όγκου (έξι λίμνες, Εθνικός Δρυμός) και την ύπαρξη σημαντικών πολιτιστικών στοιχείων (Βυζαντινά μνημεία, ιστορικό κέντρο, παραδοσιακούς οικισμούς πινακοθήκη, αξιόλογης μουσικής

δραστηριότητας). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, τα οποία μέχρι σήμερα δεν έχουν προβληθεί ικανοποιητικά καθιστούν την Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας σημαντικό τουριστικό πόλο έλξης της Περιφέρειας.

5. Η ύπαρξη χιονοδρομικού κέντρου.
6. Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.
7. Η ύπαρξη Βιομηχανικής Περιοχής στα όρια του Δήμου Φλώρινας, καθώς και μεμονωμένων υποδομών αποθήκευσης και διανομής.
8. Η μακρόχρονη παρουσία τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή που στηρίζουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της περιοχής.
9. Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας διαθέτει, λόγω του ανάγλυφου και της ύπαρξης αρκετών εκτάσεων ένα ανεπτυγμένο πρωτογενή τομέα, με ιδιαίτερη έμφαση στην κτηνοτροφία. Η γεωργία είναι περισσότερο ανεπτυγμένη στο βορειοδυτικό τμήμα της περιοχής (Πρέσπες), με την παραγωγή της παραδοσιακής καλλιέργειας του φασολιού (ΠΟΠ). Στην υπόλοιπη περιοχή υπάρχουν καλλιέργειες αμπελιών, σιτηρών, πιπεριάς, πατάτας, καλαμποκιού και ζωοτροφών. Το υφιστάμενο δυναμικό και οι συνθήκες είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την ανάπτυξη της Βιολογικής Κτηνοτροφίας και Γεωργίας.

3. S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ

Ακολουθεί στη συνέχεια αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος καθώς και των ευκαιριών και απειλών που προκύπτουν, προκειμένου να εξαχθεί ο Κεντρικός και οι Ειδικοί Στόχοι του Προγράμματος.

Ειδικότερα :

Πλεονεκτήματα

- ✓ Χαρακτηρισμός της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος ως Ενεργειακού Κέντρου της Ελλάδας
- ✓ Ύπαρξη σημαντικού και εξειδικευμένου στη βιομηχανία έμψυχου ανθρώπινου δυναμικού
- ✓ Βελτίωση της προσβασιμότητας με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και των Καθέτων Αξόνων
- ✓ Ύπαρξη αξιόλογων τουριστικών πόρων, φυσικών οικοσυστημάτων και πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος.
- ✓ Ύπαρξη σημαντικής παραγωγής σε προϊόντα (κυρίως γεωργικά και κτηνοτροφικά) με δυνατότητα επιτόπου αξιοποίησης και βελτίωσης της προστιθέμενης αξίας τους.
- ✓ Λειτουργία Πανεπιστημιακών και Ερευνητικών δομών και φορέων

Αδυναμίες

- Επιβαρυσμένο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον στον άξονα Κοζάνης – Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου – Φλώρινας.
- Υψηλός βαθμός εξάρτησης της τοπικής οικονομίας από τις δραστηριότητες της Δ.Ε.Η. και από τον κλάδο της γούνας, σε βάρος άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Παγίωση μιας χαμηλής επιχειρηματικής κουλτούρας εξαιτίας της ανταγωνιστικής προσφοράς απασχόλησης εκ μέρους της ΔΕΗ.

- Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας της χώρας και ειδικότερα στις ηλικίες των 18-25 ετών.
- Περιορισμένη χωρική κλίμακα ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Περιορισμένος βαθμός ανάπτυξης συμπληρωματικών δραστηριοτήτων προς τη Δ.Ε.Η. (δορυφορικές δραστηριότητες).

Ευκαιρίες

- Ενίσχυση της γνώσης και ανάπτυξη τεχνογνωσίας στα ζητήματα παραγωγής και διαχείρισης ενέργειας.
- Δυνατότητες επανάχρησης εγκαταστάσεων της ΔΕΗ που τίθενται σε αργία, με ένταξη αυτών στην οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα.
- Ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων με τις Βαλκανικές Χώρες και διείσδυση στη Βαλκανική αγορά.
- Ενίσχυση της θέσης της περιοχής αναφοράς ως χώρου παροχής υπηρεσιών, ανάπτυξης εμπορίου, δημιουργίας γνώσης (διαφοροποίηση, νέες τεχνολογίες, καινοτομίες),
- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας (παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, αξιοποίηση φυσικών πόρων και του πολιτισμού, ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού).

Απειλές

- Μειωμένη ελκυστικότητα για τους επισκέπτες, λόγω της συνειρμικής σύνδεσης των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας με τις δραστηριότητες της ΔΕΗ.
- Η συνέχιση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης της περιοχής και η πιθανή καθυστέρηση συμμόρφωσης με τις ευρωπαϊκές και εθνικές δεσμεύσεις αναφορικά με τον περιορισμό των ρύπων του διοξειδίου του άνθρακα.
- Η μονοδιάστατη απασχόληση στην ενέργεια και στη γούνα, εγκυμονεί κινδύνους σε περιόδους ύφεσης των παραπάνω τομέων.

4. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2007-2011

Ενδιάμεση Αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε μόνο για το Ε.Α.Π. της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης, η οποία ανατέθηκε στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) / Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας και τα πορίσματά της συνοψίζονται, μεταξύ των άλλων, ως ακολούθως :

«.....
.....

- α. Το Σύστημα Διοίκησης του προγράμματος λειτουργεί γρήγορα και αποτελεσματικά και δεν υπάρχουν ασάφειες στα διαχειριστικά ζητήματα.
- β. Κατά τη διαδικασία επιλογής έργων οι προτάσεις θα πρέπει να αξιολογούνται ως προς τα κριτήρια επιλογής.
- γ. Να δίνεται έμφαση σε έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα με δημιουργία περισσότερων βιώσιμων θέσεων εργασίας.
- δ. Επαρκείς, σαφείς και πλήρεις κρίνονται οι οδηγίες που δίνονται στους Φορείς Υλοποίησης του Προγράμματος.
- ε. Πολύ καλή χαρακτηρίζεται η συνεργασία μεταξύ της πρώην Διεύθυνσης Προγραμματισμού και της ANKO Α.Ε.
- στ. Δεν διαφαίνονται ασάφειες διαχειριστικών αρμοδιοτήτων, ούτε θεσμικά ή οργανωτικά κενά που να επηρεάζουν τις προβλεπόμενες διαχειριστικές διαδικασίες του ΕΑΠ.
- ζ. Το σύστημα παρακολούθησης κρίνεται άκρως ικανοποιητικό και η προσαρμογή των εμπλεκόμενων υψηλή, με εξαίρεση σε ορισμένες περιπτώσεις τους ΟΤΑ α΄ βαθμού και λοιπούς Φορείς Υλοποίησης.
- η. Η Επιτροπή Κατανομής εμφανίζει καθυστερήσεις αναφορικά με τη λήψη αποφάσεων.
- θ. Εμφανώς ικανοποιημένοι εμφανίζονται οι Φορείς Διαχείρισης από την επάρκεια και την ποιότητα των υφιστάμενων εργαλείων και προτύπων που χρησιμοποιούνται για τις διαδικασίες διαχείρισης και παρακολούθησης του ΕΑΠ.

«.....
.....

- ι. Μεγάλη σε γενικές γραμμές κρίνεται η συμβολή της εταιρικής σχέσης στις διαδικασίες του ΕΑΠ.
- ια. Η διαδικασία σχεδιασμού – κατάρτισης του ΕΑΠ κρίνεται ικανοποιητική.
- ιβ. Το σύστημα παρακολούθησης κρίνεται άκρως ικανοποιητικό, όπως και τα πρότυπα και το πληροφοριακό σύστημα που χρησιμοποιεί ο Σύμβουλος Διαχείρισης (Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ).
- ιγ. Η Επιτροπή Παρακολούθησης (Ε.Π.) του προγράμματος λειτουργεί αποτελεσματικά.
- ιδ. Η ταχύτητα ένταξης των έργων κρίνεται ικανοποιητική.
- ιε. Κατά την ένταξη των έργων λαμβάνεται υπόψη η συμπληρωματικότητα και η συμβατότητα με τον Περιφερειακό και τοπικό σχεδιασμό.
- ιστ. Οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων και Υπηρεσιών είναι σαφώς οριοθετημένες.

.....
.....»

Αναλυτικότερα παρουσιάζεται στο **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ** του παρόντος.

5. ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (Ε.Α.Π.) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2012 - 2016

5.1 Μεθοδολογία σύνταξης

Η σύνταξη του Σχεδίου ΕΑΠ 2012-2016 έγινε ακολουθώντας την «bottom up» προσέγγιση, με σκοπό την ενεργοποίηση του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού Φορέων και πολιτών και την ενίσχυση της εταιρικής σχέσης σε τοπικό επίπεδο.

Άλλωστε η συγκεκριμένη διαδικασία εκπόνησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος προβλέπεται στο ισχύον πλαίσιο υλοποίησής του και ειδικότερα στο Άρθρο 4 της από 06/02/2013 εφαρμοστικής Υπουργικής Απόφασης, σύμφωνα με το οποίο :

«Το κάθε Ε.Α.Π. εγκρίνεται από το Περιφερειακό Συμβούλιο της αντίστοιχης Περιφέρειας, μετά από υποβολή Σχεδίου Ε.Α.Π., που συντάσσεται ύστερα από επεξεργασία των αντίστοιχων προτάσεων της Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων (Π.Ε.Δ.), άλλων φορέων (επιμελητηρίων, εργατικών κέντρων, Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών κ.α.) και ιδιωτών, κατά τα οριζόμενα στην παρούσα απόφαση».

Το αποτέλεσμα της διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε λήφθηκε υπόψη και διαμόρφωσε το τελικό κείμενο του Επιχειρησιακού Σχεδίου, το οποίο θα υποβληθεί στο Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας προς έγκριση.

Ειδικότερα :

α. Το προκαταρκτικό Κείμενο Διαβούλευσης του ΕΑΠ κοινοποιήθηκε, με την Αρ. Πρωτ. : 68057/1364/31-07-2013 επιστολή του Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας, στους ακόλουθους αποδέκτες, ενώ αναρτήθηκε και στο διαδίκτυο για συνεχή διατύπωση απόψεων :

- Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας
- Βουλευτές των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας
- Πρόεδρο Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Μακεδονίας
- Αντιπεριφερειάρχες των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας

- Αντιπεριφερειάρχη Επιχειρηματικότητας, Εμπορίου και Απασχόλησης
- Αντιπεριφερειάρχη Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Πρωτογενούς τομέα
- Επικεφαλείς των παρατάξεων στο Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας
- Περιφερειακοί Σύμβουλοι των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας
- Πρόεδρο της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων (ΠΕΔ) Δυτικής Μακεδονίας
- Δήμαρχοι των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας
- Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης
- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή ΠΕΠ Δυτική Μακεδονίας
- Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
- ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας
- ΤΕΕ / Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας
- ΓΕΩΤΕΕ / Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας
- ΟΕΕ / Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας
- Επιμελητήρια (ΕΒΕ) Κοζάνης και Φλώρινας
- Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ
- Αναπτυξιακή Φλώρινας Α.Ε. – ΑΝ.ΦΛΩ
- Κέντρο Προστασίας Καταναλωτών (ΚΕ.Π.ΚΑ)
- Κέντρο Περιβάλλοντος (ΚΕ.ΠΕ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
- Εργατικά Κέντρα Κοζάνης, Πτολεμαΐδας και Φλώρινας
- Δικηγορικοί Σύλλογοι Κοζάνης και Φλώρινας
- Ιατρικοί Σύλλογοι Κοζάνης και Φλώρινας
- Οδοντιατρικοί Σύλλογοι Κοζάνης και Φλώρινας
- Φαρμακευτικοί Σύλλογοι Κοζάνης και Φλώρινας
- Ομοσπονδία Εμπορικών Συλλόγων Δυτικής Μακεδονίας
- Πολιτικά κόμματα των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας
- Σύλλογος Τουριστικών Επιχειρήσεων Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης
- Ένωση Ξενοδόχων Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας

- β. Κατά τη φάση διαβούλευσης υποβλήθηκαν, εγγράφως, αρκετές απόψεις τόσο για τη δομή όσο και για το περιεχόμενο και τη φιλοσοφία του νέου ΕΑΠ οι οποίες, αφού αξιολογήθηκαν, λήφθηκαν υπόψη στο παρόν Σχέδιο Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (ΕΑΠ).
- γ) Το ίδιο θα γίνει και με τη νέα διαβούλευση που θα προκύψει για το παρόν Σχέδιο ΕΑΠ προκειμένου να υποβληθεί, στη συνέχεια, στο Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας για έγκριση.
- δ) Μετά την έγκριση από το Περιφερειακό Συμβούλιο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, θα ακολουθήσει **νέα φάση δημοσιοποίησης** με στόχο:
- ✓ *Την ενημέρωση των Φορέων και των πολιτών των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας για το περιεχόμενο του εγκεκριμένου Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (Ε.Α.Π.) 2012-2016 και για τη δυνατότητα που έχουν προκειμένου να αξιοποιήσουν το νέο πρόγραμμα.*
  - ✓ *Τη δημοσιοποίηση των διαδικασιών και του χρονοδιαγράμματος εφαρμογής.*

Σημειώνεται ότι, το Ε.Α.Π. θα εγκριθεί αρχικά σε επίπεδο Αξόνων, Μέτρων και Δράσεων, σύμφωνα με την παρουσιασθείσα διαδικασία και στη συνέχεια θα ενταχθούν τα έργα / ενέργειες / υπηρεσίες κλπ., σε εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών στην ισχύουσα Υπουργική Απόφαση.

Οι δράσεις που θα επιλεγούν, θα πρέπει να εξυπηρετούν τους στόχους και τη φιλοσοφία θεσμοθέτησης του προγράμματος αλλά και τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Η διαδικασία υποβολής προτάσεων και η παρακολούθηση, σε όλα τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος, προβλέπονται στην υπ' αριθμ. Δ5/ΗΛ/Β/Φ5.179/οικ.2284/2013 (ΦΕΚ – 400Β/22-2-2013) απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

5.2 Γενικά

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Ε.Α.Π. 2012–2016 λαμβάνει υπόψη :

- α. Την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος κατά την προηγούμενη περίοδο..
- β. Τα νέα δεδομένα που προκύπτουν από τη συνεχιζόμενη δημοσιονομική κρίση και την επίδρασή της στην περιοχή ενδιαφέροντος.
- γ. Την αναπτυξιακή κατάσταση της περιοχής.
- δ. Την έντονη ανεργία που δυναμιτίζει το μέλλον της Δυτικής Μακεδονίας ως σύνολο.
- ε. Τη SWOT ανάλυση που προηγήθηκε.
- στ. Την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του προγράμματος 2007 – 2011 καθώς και τις ανάγκες που θα πρέπει να καλυφθούν.
- ζ. Τον ευρύτερο αναπτυξιακό σχεδιασμό σε Εθνικό, Περιφερειακό και επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας και Δήμων για τα έτη 2014-2020.
- η. Την ανάγκη συμπληρωματικότητας του προγράμματος με άλλα προγράμματα που υλοποιούνται ή σχεδιάζονται για την περιοχή π.χ. νέο ΕΣΠΑ 2014-2020, νέο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, Νέα Επιχειρησιακά Προγράμματα Υπουργείων που αφορούν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τάσεις ιδιωτικών επενδύσεων κ.λπ.
- θ. Τα αποτελέσματα του αναπτυξιακού σχεδιασμού που υλοποιήθηκε στο σύνολο της περιοχής κατά την τέταρτη προγραμματική περίοδο (2007-2013).
- ι. Το υπό εκπόνηση Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης για τη Μεταλιγνιτική Περίοδο.
- ια. Το προωθούμενο Σύμφωνο Στήριξης της επιχειρηματικότητας.
- ιβ. Το περιεχόμενο των Χωροταξικών Σχεδίων για τη βιομηχανία, τον τουρισμό, τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και τις ορεινές περιοχές.
- ιγ. Το υπό εκπόνηση νέο Χωροταξικό Πλαίσιο Περιφερειακού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας του οποίου η περιοχή εφαρμογής του Ε.Α.Π. αποτελεί υποσύνολο.

- ιδ. Οποιαδήποτε άλλη έρευνα ή μελέτη έχει εκπονηθεί για την περιοχή εφαρμογής και έχει εκτιμηθεί ότι θα συμβάλλει στην κατάρτιση ενός αποτελεσματικού Επιχειρησιακού Σχεδίου.
- ιε. Το Ν.2446/96, άρθρο 20 (θεσμοθέτηση του ΕΑΠ)
- ιστ. Το Άρθρο 40 του Ν. 4062/12 (αύξηση ποσοστού του ΕΑΠ από 0,4% σε 0,5% επί του κύκλου εργασιών της ΔΕΗ)
- ιζ. Την υπ' αριθμ. Δ5/ΗΛ/Β/Φ5.179/οικ.2284/2013 (ΦΕΚ – 400Β/22-2-2013) Απόφαση Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

5.3 Βασικές παράμετροι του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Βασικές παράμετροι του Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι :

- α) Στην παρούσα φάση το πρόγραμμα παρουσιάζεται ως ενιαίο για την περιοχή ενδιαφέροντος και, εφόσον από τη διαβούλευση προκύψουν πιθανά διαφορετικοί στόχοι μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας θα διαμορφωθούν δύο (2) Υποπρογράμματα, ένα για κάθε Περιφερειακή Ενότητα, με διαφορετικές στοχεύσεις.

Σε οποιαδήποτε όμως περίπτωση, τα αναλογούντα ποσά θα κατανέμονται ανά Περιφερειακή Ενότητα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα εφαρμοστική Υπουργική Απόφαση και η διαχείρισή τους θα παρακολουθείται διακριτά.

Στόχος είναι η διατήρηση της αναγκαίας ισορροπίας όσον αφορά τη λογική θεσμοθέτησης του Ε.Α.Π., η αυταπόδεικτη ανάγκη συνολικού σχεδιασμού χωρίς διοικητικούς φραγμούς μεταξύ των Δήμων και η ανάγκη υλοποίησης από Φορείς π.χ. Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ κλπ. έργων, ενεργειών και υπηρεσιών που έχουν οριζόντιο χαρακτήρα αλλά χωροθετούνται μονοσήμαντα ανάλογα με τη χωροθέτηση του Φορέα Υλοποίησης και έχουν επίπτωση στην ευρύτερη περιοχή που αποτελεί έναν ανοικτό και προσβάσιμο κοινωνικό και οικονομικό χώρο.

- β) Η κατανομή των πόρων σε επιλεγμένους στόχους- παρεμβάσεις που θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά και πολλαπλασιαστικά με τα υφιστάμενα και σχεδιαζόμενα προγράμματα.

- γ) Η στοχευμένη επιλογή έργων που καλύπτουν τη φιλοσοφία θεσμοθέτησης του προγράμματος π.χ. έργα περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής θα πρέπει να υλοποιούνται κατά βάση στους λιγνιτικούς Δήμους και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ύστερα από τεκμηρίωση της ανάγκης, στους μη λιγνιτικούς Δήμους.
- δ) Η κατανομή σημαντικών ποσών σε δράσεις στήριξης και ενίσχυσης του παραγωγικού περιβάλλοντος στην περιοχή ενδιαφέροντος (οριζόντιες δράσεις υποστήριξης, στήριξη ιδιωτικής επιχειρηματικότητας, στήριξης υποδομών ανάπτυξης παραγωγών δραστηριοτήτων κλπ.) με βασικό στόχο τη διαφοροποίηση, την εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας, την καινοτομία και τη συμπληρωματικότητα με τον τομέα της ενέργειας.
- στ) Η πρόβλεψη των αναγκαίων υποστηρικτικών και οριζόντιων δράσεων καθώς και υπηρεσιών / μελετών που συμβάλλουν στη βελτίωση της ωριμότητας του αναπτυξιακού σχεδιασμού.
- ζ) Η ολοκλήρωση των έργων – γέφυρες της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Τα έργα αυτά θα ενταχθούν στο νέο Ε.Α.Π. με απόφαση των αρμόδιων επιπέδων λήψης απόφασης ήτοι της Επιτροπής Παρακολούθησης και στη συνέχεια, του Περιφερειακού Συμβουλίου.
- η) Η διεύρυνση / διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης τόσο στον ενεργειακό όσο και στους άλλους τομείς της οικονομίας σε σχέση και με την μεταλιγνιτική περίοδο.
- θ) Η στήριξη Ειδικών Ομάδων πληθυσμού και η ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό ιστό της περιοχής παρέμβασης, π.χ. ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Προτείνεται ποσόστωση 3-5% επί του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

- ι) Η στήριξη του ερασιτεχνικού αθλητισμού.

Προτείνεται ποσόστωση κατά μέγιστο μέχρι 1% επί του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

- ια) Η υιοθέτηση του ποσού των 150.000,00€ ως ελάχιστος προϋπολογισμός ένταξης τεχνικού έργου στο Πρόγραμμα, με στόχο τη δημιουργία ορατού αναπτυξιακού αποτελέσματος.

- ιβ) Η ένταξη διαδημοτικών έργων.

- ιγ) Η ένταξη έργων που προωθούν την καινοτομία, την έρευνα και γενικά την ανταγωνιστικότητα της περιοχής.

5.4 Κεντρικός Στόχος – Ειδικό Στόχοι - Άξονες

Παίρνοντας υπόψη τη SWOT ανάλυση που προηγήθηκε καθώς και τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν και διαμορφώνουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να αναδειχθούν και να υποστηριχθούν οι προοπτικές της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος ως

Κεντρικός Στόχος του προγράμματος ορίζεται *«η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απασχόλησης βασισμένης στη γνώση, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης στην περιοχή εφαρμογής».*

Ειδικότερα, η επιχειρηματικότητα και η απασχόληση θα προωθηθούν με τη στήριξη και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων που έχουν σχέση με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, την ενέργεια και το περιβάλλον και τις ευκαιρίες που αναδύονται. Η επιχειρηματική δραστηριότητα, στις παρούσες συνθήκες, προβάλλει ως η μόνη διέξοδος για να εισέλθει η περιοχή σε αναπτυξιακή τροχιά, δεδομένου ότι ο δημόσιος τομέας δεν αποτελεί λύση.

Ο ανωτέρω Κεντρικός Στόχος εξειδικεύεται με τους ακόλουθους **Ειδικούς Στόχους**:

1. Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας με έμφαση στην ενέργεια και στο περιβάλλον.
2. Προώθηση επενδύσεων που εμπλουτίζουν το παραγωγικό σύστημα της τοπικής οικονομίας.
3. Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, ενίσχυση της απασχόλησης και διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.
4. Ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με ταυτόχρονη αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις υφιστάμενες ανθρωπογενείς δραστηριότητες.
5. Βελτίωση του περιεχομένου και των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Οι **Άξονες Παρέμβασης** που προωθούν την υλοποίηση των παραπάνω Ειδικών Στόχων περιγράφονται στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ – ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απασχόλησης βασισμένης στη γνώση, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης στην περιοχή εφαρμογής

Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας με έμφαση στην ενέργεια και στο περιβάλλον

Πρώθηση επενδύσεων που εμπλουτίζουν το παραγωγικό σύστημα της τοπικής οικονομίας

Βελτίωση του περιεχομένου και των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων

Ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με ταυτόχρονη αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις υφιστάμενες ανθρωπογενείς δραστηριότητες

Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, ενίσχυση της απασχόλησης και διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής

5.5 Εξειδίκευση προγράμματος

Για την επίτευξη των ειδικών στόχων του προγράμματος, το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης υποδιαιρείται σε επτά (7) Άξονες Προτεραιότητας οι οποίοι με τη σειρά τους περιλαμβάνουν Μέτρα και Ενέργειες / Έργα / Υπηρεσίες που τους εξειδικεύουν.

Άξονες παρέμβασης :

Άξονας 1 : Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011

Άξονας 2 : Στήριξη του παραγωγικού περιβάλλοντος

Άξονας 3 : Ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

Άξονας 4 : Βελτίωση του περιβάλλοντος (ανθρωπογενούς και φυσικού), της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής

Άξονας 5 : Στήριξη και ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού

Άξονας 6 : Υποστήριξη της περιοχής για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο

Άξονας 7 : Ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού – Τεχνική υποστήριξη και δημοσιοποίηση

Μέτρα κατά Άξονα

Οι ανωτέρω Άξονες αναλύονται σε επιμέρους Μέτρα ως εξής:

Άξονας 1 : Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011

Μέτρο 1.1 : Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011 – έργα γέφυρες

Άξονας 2 : Στήριξη του παραγωγικού περιβάλλοντος

Μέτρο 2.1 : Υποδομές και δομές στήριξης του παραγωγικού περιβάλλοντος

Μέτρο 2.2 : Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων, με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία και στην εξωστρέφεια

Άξονας 3 : Ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

Μέτρο 3.1 : Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης

Μέτρο 3.2 : Κατάρτιση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού

Μέτρο 3.3 : Ενίσχυση της έρευνας και των νέων τεχνολογιών με έμφαση στην ενέργεια και στο περιβάλλον

Άξονας 4 : Βελτίωση του περιβάλλοντος (ανθρωπογενούς και φυσικού), της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής

Μέτρο 4.1 : Προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής

Μέτρο 4.2 : Ορθολογική διαχείριση και βέλτιστη αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού

Μέτρο 4.3 : Βελτίωση και συμπλήρωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών.

Μέτρο 4.4 : Στήριξη μετεγκαταστάσεων οικισμών

Άξονας 5 : Στήριξη και ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού

Μέτρο 5.1 : Ενίσχυση σημαντικών πολιτιστικών θεσμών και θεσμοθετημένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων – Στήριξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Μέτρο 5.2 : Ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού αποθέματος.

Άξονας 6 : Υποστήριξη της περιοχής για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο

Το περιεχόμενο του Άξονα εξειδικεύεται στο υπό εκπόνηση Επιχειρησιακό Σχέδιο ανάπτυξης για τη μεταλιγνιτική περίοδο και θα ενταχθεί στο υπόψη πρόγραμμα μετά την έγκρισή του από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας.

Άξονας 7 : Ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού – Τεχνική υποστήριξη και δημοσιοποίηση

Μέτρο 7.1 : Μελέτες και υπηρεσίες για την ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού

Μέτρο 7.2 : Στήριξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και προβολή του προγράμματος

Τα Μέτρα του 1ου Άξονα αποβλέπουν στην ομαλή μετάβαση από το 3^ο στο 4^ο Ε.Α.Π. ολοκληρώνοντας τις παρεμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Τα Μέτρα του 2^{ου} Άξονα έχουν σαν βασικό στόχο τη ενίσχυση της παραγωγικής δομής και της ανάπτυξης της περιοχής μέσω της οριζόντιας στήριξης καθώς και της στήριξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και δημιουργίας θετικού επενδυτικού κλίματος. Επιδιωκόμενα αποτελέσματα είναι η συμβολή στην αύξηση του εισοδήματος και στην καταπολέμηση της ανεργίας και ταυτόχρονα η ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας με προτεραιότητα στον τομέα της ενέργειας και στη διαχείριση - αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

Τα Μέτρα του 3^{ου} Άξονα στοχεύουν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος, προκειμένου να μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις της εποχής και να εκμεταλλευτεί, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τόσο τις ευκαιρίες που προσφέρονται μέσα από το ίδιο το πρόγραμμα όσο και αυτές που παρουσιάζονται στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων περιφερειακού ή εθνικού χαρακτήρα.

Τα Μέτρα του 4^{ου} Άξονα αποσκοπούν στην προστασία και βελτίωση των παραμέτρων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στην ενίσχυση του πλέγματος των υποδομών που συνθέτουν τον τομέα της ποιότητας ζωής και της πρόνοιας, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Τα Μέτρα του 5^{ου} Άξονα αφορούν στον πολιτισμό και στον τουρισμό καθώς μπορούν να συνεισφέρουν στην αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής σε συνδυασμό και με τη σημερινή πολιτιστική δραστηριότητα.

Με τον 6^ο Άξονα υιοθετούνται για πρώτη φορά δράσεις και ενέργειες στήριξης μετάβασης της περιοχής στη μεταλιγνιτική περίοδο.

Ο 7^{ος} Άξονας περιλαμβάνει υποστηρικτικές δράσεις για την καλύτερη προετοιμασία και υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιοχής καθώς επίσης δράσεις στήριξης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και δημοσιοποίησης του προγράμματος.

5.6 Συσχετισμός και συμπληρωματικότητα Μέτρων του 4^{ου} Ε.Α.Π. με άλλα προγράμματα

Η στοχοθεσία και το περιεχόμενο των Μέτρων του προγράμματος έχουν άμεση συνέργια και συμπληρωματικότητα με το υπό διαμόρφωση νέο Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014 – 2020, καθώς και με τα νέα

Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020.

Η συσχέτιση των Μέτρων του προγράμματος γίνεται με τους Θεματικούς Στόχους του νέου ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και το περιεχόμενο των Εθνικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΕΠ) και όχι με τα αντίστοιχα μέτρα τους, επειδή κατά την περίοδο σύνταξης του παρόντος δεν είχαν ακόμη διαμορφωθεί.

Συγκεκριμένα, οι Θεματικοί Στόχοι του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020 είναι οι ακόλουθοι:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.
2. Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ), και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ).
4. Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς.
5. Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου.
6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών.
8. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας.
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση.
11. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.
12. Προώθηση της Αγροτικής Ανάπτυξης και ενίσχυση της συμβολής της στην περιφερειακή οικονομία.

Επίσης, τα Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΕΠ) της περιόδου 2014 – 2020 είναι τα εξής:

- Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

- Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
- Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα
- Αγροτική Ανάπτυξη
- Θάλασσα και Αλιεία
- Τεχνική Βοήθεια
- Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 : ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

4 ^ο Ε.Α.Π. (2012-2016)	ΠΕΠ 2014-2020	ΕΕΠ 2014 - 2020
ΑΞΟΝΑΣ 1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΩΝ ΕΑΠ 2007 – 2011	
ΜΕΤΡΟ 1.1	Συσχέτιση με παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2014 – 2020 αναλόγου περιεχομένου	Συσχέτιση με παρεμβάσεις των ΕΕΠ αναλόγου περιεχομένου
ΑΞΟΝΑΣ 2	ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	
ΜΕΤΡΟ 2.1	Θ.Σ. 3 και 12	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία» & Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη»
ΜΕΤΡΟ 2.2	Θ.Σ. 1, 2, 3 και 12	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία» & Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη»
ΑΞΟΝΑΣ 3	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
ΜΕΤΡΟ 3.1	Θ.Σ. 10	Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση»
ΜΕΤΡΟ 3.2	Θ.Σ. 10	Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση»
ΜΕΤΡΟ 3.3	Θ.Σ. 1, 2, και 10	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία» & Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση»
ΑΞΟΝΑΣ 4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ), ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	
ΜΕΤΡΟ 4.1	Θ.Σ. 4, 5, και 6	Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»
ΜΕΤΡΟ 4.2	Θ.Σ. 4, 5, και 6	Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»

METPO 4.3	Θ.Σ. 6, 7, και 9	Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»
METPO 4.4	Σύνολο των Θ.Σ.	Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»
ΑΞΟΝΑΣ 5	ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
METPO 5.1	Θ.Σ. 1, 2, 3 και 12	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία»
METPO 5.2	Θ.Σ. 1, 2, 3 και 12	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία»
ΑΞΟΝΑΣ 6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	
	Σύνολο των Θ.Σ.	Σύνολο των ΕΕΠ
ΑΞΟΝΑΣ 6	ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ - ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	
METPO 7.1	«Τεχνική Βοήθεια» του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας	Ε.Π. «Τεχνική Βοήθεια»
METPO 7.2	«Τεχνική Βοήθεια» του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας	Ε.Π. «Τεχνική Βοήθεια»

5.7 Χρηματοδοτικό πλαίσιο

Το ΕΑΠ είναι ένα πενταετές μονοταμειακό πρόγραμμα.

Με βάση την αξιολόγηση των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων, την 1^η Απόφαση Κατανομής για το έτος 2012, την προεκτιμώμενη ετήσια αναπροσαρμογή του παραπάνω ποσού και την πρόβλεψη για τα έτη 2012-2016, το ύψος των πόρων του νέου προγράμματος εκτιμάται ότι θα ανέλθει :

α. Για την Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης στα 110,00 εκατ. €

β. Για την Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας στα 28,00 εκατ. €

Σύνολο πόρων	138,00εκατ. €
---------------------	----------------------

Σχεδιασμός του προγράμματος με

προσαύξηση 15% ≈ 20,00 εκατ. €

Σύνολο πόρων σχεδιασμού	158,00εκατ. €
--------------------------------	----------------------

ΣΗΜ. : Ηδη για το 2012, η Επιτροπή Κατανομής κατένειμε

- για την Π.Ε. Κοζάνης ≈ 20,5 εκατ. €
- για την Π.Ε. Φλώρινας ≈ 5,3 εκατ. €

Βάσει του ποσού αυτού γίνεται η κατανομή του προϋπολογισμού του προγράμματος σε Άξονες, Μέτρα, Δράσεις και στη συνέχεια θα εξειδικευτεί σε Έργα / ενέργειες / υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένων των μελετών.

5.8 Συγκεντρωτικοί και αναλυτικοί πίνακες κατά Άξονα και Μέτρο

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 : ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (χιλ. ευρώ)		Ποσοστιαία Κατανομή ανά Άξονα
ΑΞΟΝΑΣ 1 <i>Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011</i>	10.000	6,33%
ΑΞΟΝΑΣ 2 <i>Στήριξη του παραγωγικού περιβάλλοντος</i>	52.000	32,91%
ΑΞΟΝΑΣ 3 <i>Ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού</i>	23.000	14,56%
ΑΞΟΝΑΣ 4 <i>Βελτίωση του περιβάλλοντος (ανθρωπογενούς και φυσικού), της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής.</i>	40.000	25,32%
ΑΞΟΝΑΣ 5 <i>Στήριξη και ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού.</i>	5.000	3,16%
ΑΞΟΝΑΣ 6 <i>Υποστήριξη της περιοχής για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο</i>	12.200	7,72%
ΑΞΟΝΑΣ 7 <i>Ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού – Τεχνική υποστήριξη και δημοσιοποίηση</i>	15.800	10,00%
ΣΥΝΟΛΟ	158.000	100,00%

ΣΗΜ. : Στον Άξονα 6 περιλαμβάνονται δράσεις που προβλέπονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης για τη μεταλιγνιτική περίοδο από αυτές που δεν θα υλοποιηθούν από τους λοιπούς Άξονες του προγράμματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΑΞΟΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΟ

Ποσά σε χιλ. €

ΑΞΟΝΑΣ 1 ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΩΝ ΕΑΠ 2007-2011	10.000	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 1.1 : Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011 – έργα γέφυρες</i>	<i>10.000</i>	<i>100%</i>	<i>6,33%</i>
ΑΞΟΝΑΣ 2 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	52.000	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 2.1 : Υποδομές και δομές στήριξης του παραγωγικού περιβάλλοντος</i>	<i>29.000</i>	<i>55,77%</i>	<i>18,35%</i>
<i>Μέτρο 2.2 : Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων, με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία και στην εξωστρέφεια</i>	<i>23.000</i>	<i>44,23%</i>	<i>14,56%</i>
Αξονας 3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	23.000	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 3.1 : Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης</i>	<i>16.000</i>	<i>69,56%</i>	<i>10,13%</i>
<i>Μέτρο 3.2 : Κατάρτιση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού</i>	<i>2.000</i>	<i>8,70%</i>	<i>1,27%</i>
<i>Μέτρο 3.3 : Ενίσχυση της έρευνας και των νέων τεχνολογιών με έμφαση στην ενέργεια και στο περιβάλλον</i>	<i>5.000</i>	<i>21,74%</i>	<i>3,16%</i>
Αξονας 4 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ), ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ.	40.000	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 4.1 : Προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής</i>	<i>23.000</i>	<i>57,50%</i>	<i>14,57%</i>
<i>Μέτρο 4.2 : Ορθολογική διαχείριση και βέλτιστη αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού.</i>	<i>2.000</i>	<i>5,00%</i>	<i>1,27%</i>
<i>Μέτρο 4.3 : Βελτίωση και συμπλήρωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών.</i>	<i>10.000</i>	<i>25,00%</i>	<i>6,32%</i>
<i>Μέτρο 4.4 : Στήριξη μετεγκαταστάσεων οικισμών</i>	<i>5.000</i>	<i>12,50%</i>	<i>3,16%</i>

Άξονας 5 ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	5.000	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 5.1 : Ενίσχυση σημαντικών πολιτιστικών θεσμών και θεσμοθετημένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων – Στήριξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.</i>	1.500	30,00%	0,95%
<i>Μέτρο 5.2 : Ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού αποθέματος.</i>	3.500	70,00%	2,21%
Άξονας 6 ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	12.200	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 6.1 : Σύνολο έργων</i>	12.200	100,00%	7,72%
Άξονας 7 ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	15.800	Μερικό %	Επί συνόλου %
<i>Μέτρο 7.1 : Μελέτες και υπηρεσίες για την ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού</i>	12.600	79,75%	7,98%
<i>Μέτρο 7.2 : Στήριξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και προβολή του προγράμματος</i>	3.200	20,25%	2,02%

5.9 Συγκεντρωτικοί και αναλυτικοί πίνακες με ετήσια κατανομή

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ

ΑΞΟΝΑΣ 1 : ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΩΝ Ε.Α.Π. 2007-2014

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
1.1.	Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011 – έργα γέφυρες	10.000,00	100	0,00	0	0,00	0	5.000,00	50	3.000,00	30	2.000,00	20
ΣΥΝΟΛΟ		10.000,00	100	0,00	0	0,00	0	5.000,00	50	3.000,00	30	2.000,00	20

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ

ΑΞΟΝΑΣ 2 : ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
2.1.	Υποδομές και δομές στήριξης του παραγωγικού περιβάλλοντος	29.000,00	55,77	0,00	0	0,00	0	5.800,00	20	11.600,00	40	11.600,00	40
2.2	Στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων, με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία και στην εξωστρέφεια	23.000,00	44,23	0,00	0	0,00	0	4.600,00	20	9.200,00	40	9.200,00	40
ΣΥΝΟΛΟ		52.000,00	100	0,00	0	0,00	0	10.400,00	20	20.800,00	40	20.800,00	40

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ
ΑΞΟΝΑΣ 3 : ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
3.1.	Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης	16.000,00	69,56	0,00	0	0,00	0	3.200,00	20	6.400,00	40	6.400,00	40
3.2.	Κατάρτιση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού	2.000,00	8,70	0,00	0	0,00	0	400,00	20	800,00	40	800,00	40
3.3.	Ενίσχυση της έρευνας και των νέων τεχνολογιών με έμφαση στην ενέργεια και στο περιβάλλον	5.000,00	21,74	0,00	0	0,00	0	1.000,00	20	2.000,00	40	2.000,00	40
ΣΥΝΟΛΟ		23.000,00	100	0,00	0	0,00	0	4.600,00	20	9.200,00	40	9.200,00	40

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ

ΑΞΟΝΑΣ 4 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ), ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
4.1.	<i>Προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής</i>	23.000,00	57,50	0,00	0	0,00	0	4.600,00	20	9.200,00	40	9.200,00	40
4.2	<i>Ορθολογική διαχείριση και βέλτιστη αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού</i>	2.000,00	5,00	0,00	0	0,00	0	400,00	20	800,00	40	800,00	40
4.3	<i>Βελτίωση και συμπλήρωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών.</i>	10.000,00	25,00	0,00	0	0,00	0	2.000,00	20	4.000,00	40	4.000,00	40
4.4	<i>Στήριξη μετεγκαταστάσεων οικισμών</i>	5.000,00	12,50	0,00	0	0,00	0	1.000,00	20	2.000,00	40	2.000,00	40
ΣΥΝΟΛΟ		40.000,00	100	0,00	0	0,00	0	8.000,00	20	16.000,00	40	16.000,00	40

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ
ΑΞΟΝΑΣ 5 : ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
5.1.	<i>Ενίσχυση σημαντικών πολιτιστικών θεσμών και θεσμοθετημένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων – Στήριξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.</i>	1.500,00	30,00	0,00	0	0,00	0	300,00	20	600,00	40	600,00	40
5.2.	<i>Ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού αποθέματος</i>	3.500,00	70,00	0,00	0	0,00	0	700,00	20	1.400,00	40	1.400,00	40
ΣΥΝΟΛΟ		5.000,00	100	0,00	0	0,00	0	1.000,00	20	2.000,00	40	2.000,00	40

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ

ΑΞΟΝΑΣ 6 : ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
6.1.	Σύνολο έργων	12.200,00	100	0,00	0	0,00	0	2.440,00	20	4.880,00	40	4.880,00	40
ΣΥΝΟΛΟ		12.200,00	100	0,00	0	0,00	0	2.440,00	20	4.880,00	40	4.880,00	40

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΞΟΝΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ

ΑΞΟΝΑΣ 7 : ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ

Ποσά
σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
7.1.	Μελέτες και υπηρεσίες για την ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού	12.600,00	79,75	0,00	0	0,00	0	3.780,00	30	4.410,00	35	4.410,00	35
7.2	Στήριξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και προβολή του προγράμματος	3.200,00	20,25	0,00	0	0,00	0	960,00	30	1.120,00	35	1.120,00	35
ΣΥΝΟΛΟ		15.800,00	100	0,00	0	0,00	0	4.740,00	30	5.530,00	35	5.530,00	35

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ

Ποσά σε
χιλ. €.

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ									
				2012		2013		2014		2015		2016	
1	2	3	%	4	%	5	%	6	%	7	%	8	%
1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΩΝ ΕΑΠ 2007-2011 – ΕΡΓΑ ΓΕΦΥΡΕΣ	10.000,00	6,33	0,00	0	0,00	0	5.000,00	50	3.000,00	30	2.000,00	20
2	ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	52.000,00	32,91	0,00	0	0,00	0	10.400,00	20	20.800,00	40	20.800,00	40
3	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	23.000,00	14,56	0,00	0	0,00	0	4.600,00	20	9.200,00	40	9.200,00	40
4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ), ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	40.000,00	25,32	0,00	0	0,00	0	8.000,00	20	16.000,00	40	16.000,00	40
5	ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	5.000,00	3,16	0,00	0	0,00	0	1.000,00	20	2.000,00	40	2.000,00	40
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΙΓΝΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	12.200,00	7,72	0,00	0	0,00	0	2.440,00	20	4.880,00	40	4.880,00	40
7	ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	15.800,00	10,00	0,00	0	0,00	0	4.740,00	30	5.530,00	35	5.530,00	35
ΣΥΝΟΛΟ		158.000,00	100	0,00		0,00		36.180,00		61.410,00		60.410,00	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΕΤΟΣ		100%		0		0		22,90		38,87		38,23	

5.10 Διαδικασία επιλογής και υλοποίησης των έργων

Μετά την έγκριση του Επιχειρησιακού Σχεδίου από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας, θα ακολουθήσει η διαδικασία ένταξης έργων και ενεργειών στο εγκεκριμένο πλέον Πρόγραμμα.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, τα έργα (με την ευρεία έννοια) που θα επιλεγούν θα πρέπει να εξυπηρετούν τους στόχους και τη φιλοσοφία θεσμοθέτησης του προγράμματος αλλά και τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Προκειμένου μάλιστα να εφαρμοστεί η αποτελεσματικότερη δυνατή διαδικασία, έγινε αξιολόγηση της ήδη εφαρμοσθείσας, σύμφωνα με την οποία :

5.10.1. Βασικές διαπιστώσεις

Από την εφαρμοσθείσα διαδικασία, διαπιστώθηκαν τα παρακάτω :

- α) Οι φάσεις υλοποίησης του προγράμματος ήταν διακριτές.
- β) Η διαδικασία ήταν σχετικά εύκολη και κατανοητή.
- γ) Τα έντυπα του προγράμματος ήταν τα απολύτως αναγκαία και είχαν σαφήνεια.
- δ) Η τακτική και ανάλογα με τις ανάγκες συνεδρίαση της Επιτροπής Ελέγχου Δαπανών και η υλοποίηση των αποφάσεων της ήταν ικανοποιητική.
- ε) Το Γραφείο Τέλους Ανάπτυξης και η Δ/ση Προγραμματισμού λειτούργησαν συνεργατικά και αποτελεσματικά.
- στ) Η ΔΕΗ είχε, γενικά, διαθέσιμους πόρους και οι εκταμιεύσεις, με βάση τις πιστοποιήσεις, είχαν ομαλή ροή εκτός από τα τελευταία χρόνια.
- ζ) Η εφαρμοσθείσα διαδικασία διασφάλισε τη συνευθύνη των αποφάσεων που αφορούν στο πρόγραμμα.
- η) Η πολύ καλή συνεργασία της Γραμματείας του προγράμματος και της Δ/σης Προγραμματισμού με τον Σύμβουλο Διαχείρισης, δηλαδή την Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ANKO, συνέδραμε θετικά στην πορεία του προγράμματος.
- θ) Το σύστημα παρακολούθησης (software) που ανέπτυξε ο Σύμβουλος Διαχείρισης (ANKO) για το πρόγραμμα, κρίνεται πολύ καλό.

- ι) Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επ. Παρακολούθησης (Ε.Π.), έθεσε τους αναγκαίους κανόνες και έδρασε αποτελεσματικά.
- ια) Δεδομένου ότι είναι δυνατόν ο Προτείνων Φορέας να μην αποτελεί ταυτόχρονα και Φορέα Υλοποίησης τροποποιήθηκε, στο σημείο αυτό, το Τεχνικό Δελτίο Έργου (ΤΔΕ).

Με τον τρόπο αυτό, ο Προτείνων Φορέας έχει τη δυνατότητα να ονοματίζει το Φορέα που θα αναλάβει την υλοποίηση του έργου, σε περίπτωση ένταξης (Υπόδειγμα ΤΔΕ υπάρχει στο Παράρτημα του παρόντος)

5.10.2. Προτεινόμενη διαδικασία

Φάση 1 : Διαδικασία ένταξης έργου

- α) Συμπλήρωση Τεχνικού Δελτίου Έργου (Τ.Δ.Ε.).
- β) Συνυπογραφή του Τ.Δ.Ε. από τον Εκπρόσωπο του Φορέα Υλοποίησης και τον Συντάξαντα.
- γ) Λήψη απόφασης από το αρμόδιο αποφασιστικό όργανο, για υποβολή της Πρότασης στο πρόγραμμα.
- δ) Κατάθεση Τ.Δ.Ε. στο Γραφείο Τέλους Ανάπτυξης.
- ε) Αξιολόγηση από τον Σύμβουλο Διαχείρισης και συμπλήρωση του Δελτίου Ελέγχου Εκπλήρωσης Κριτηρίων (Δ.Ε.Ε.Κ.)
- στ) Απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης (Ε.Π.) για εισήγηση ένταξης ή απόρριψης.
- ζ) Εισήγηση προς το Περιφερειακό Συμβούλιο.
- η) Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου.
- θ) Έγγραφο από τον Περιφερειάρχη, ως Πρόεδρο της Ε.Π., για οριστική ένταξη στο πρόγραμμα ή απόρριψη της πρότασης.

Φάση 2 : Κατασκευή / Υλοποίηση (κύρια για έργα δημοσίου χαρακτήρα)

- α) Δημοσιοποίηση
- β) Αξιολόγηση προσφορών
- γ) Απόφαση ανάθεσης
- δ) Υπογραφή σύμβασης
- ε) Έναρξη υλοποίησης του έργου
- στ) Τμηματική πιστοποίηση
- ζ) Τμηματική πληρωμή
- η) Ολοκλήρωση – αποπληρωμή του έργου

Φάση 3 : Πληρωμές

- α) Πιστοποιήσεις υπογεγραμμένες από την Προϊσταμένη Αρχή και τον Επιβλέποντα Μηχανικό του έργου ή άλλο αντίστοιχο όργανο (σε ειδικό έντυπο πιστοποίησης)
- β) Θεωρήσεις πιστοποιήσεων από την Επιτροπή Ελέγχου και Παραλαβής Έργων
- γ) Έγγραφο από το Γραφείο Τέλους Ανάπτυξης προς ΔΕΗ/ΛΚΔΜ / Δνση Οικονομικού για καταβολή των ποσών με συνημμένες τις πιστοποιήσεις των παραγράφων 3.α και 3.β.
- δ) Πληρωμές από ΔΕΗ.

6. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ

Παρακάτω αναφέρονται τα ενδεικτικά κριτήρια επιλογής έργων, για ένταξη στο ΕΑΠ 2012-2016.

1. *Κάλυψη της φιλοσοφίας του προγράμματος*
2. *Μέγεθος (εμβέλεια) έργου (ελάχιστο ύψος προϋπολογισμού τεχνικού έργου το ποσό των 150.000,00€).*
3. *Τα έργα πρέπει να έχουν το χαρακτήρα ολοκληρωμένων και λειτουργικά αυτοτελών και όχι αποσπασματικών παρεμβάσεων και ενεργειών.*
4. *Προτεραιότητα δίνεται στην περιοχή που επηρεάζεται από τη δράση της ΔΕΗ και προσδιορίζεται στην ισχύουσα Υπ. Απόφαση.*
5. *Συμπληρωματικότητα και συμβατότητα με τον Τοπικό και Περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό.*
6. *Συμπληρωματικότητα και συμβατότητα με τον Τοπικό και Περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό και επιχειρησιακό προγραμματισμό.*
7. *Βαθμός ωριμότητας / ετοιμότητας της Πρότασης.*
8. *Πληρότητα και αξιοπιστία του Τεχνικού Δελτίου Έργου (Τ.Δ.Ε.).*
9. *Αξιοπιστία – ικανότητα Φορέα Υλοποίησης (Φ.Υ.) σε σχέση με την υποβαλλόμενη Πρόταση.*

7. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Η προετοιμασία και υλοποίηση του Ε.Α.Π. 2012-2016, γίνεται με σειρά ενεργειών που έχουν διακριτά στάδια και υπακούουν σε μία λογική αλληλουχία φάσεων, όπως παρακάτω :

Φάση σχεδιασμού

1. Διατύπωση αρχικών σκέψεων για το νέο Ε.Α.Π.
2. Ενημέρωση Φορέων, εκπροσώπων και πολιτών επί των αρχικών σκέψεων (Αρχικό Σχέδιο του Ε.Α.Π.)
3. Σύνταξη Σχεδίου του νέου Ε.Α.Π.
4. Ενημέρωση φορέων, εκπροσώπων και πολιτών επ' αυτού
5. Διατύπωση απόψεων από τους Φορείς που προβλέπονται στην Υπουργική Απόφαση (Άρθρο 4)
6. Οριστικοποίηση σχεδίου Ε.Α.Π., λαμβάνοντας υπόψη και τις απόψεις των Φορέων
7. Συνεχής ενημέρωση των τοπικών φορέων
8. Συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για διασφάλιση της συμπληρωματικότητας
9. Παρουσίαση, συζήτηση και έγκριση από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας (συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων ένταξης).

Προπαρασκευαστική φάση υλοποίησης

1. Σύσταση Επιτροπής Παρακολούθησης (Ε.Π.)
2. Ορισμός της Επιτροπής Ελέγχου Εργων (Ε.Ε.Ε.)
3. Πρόσληψη Συμβούλου Διαχείρισης (Σ.ΔΧΣΗΣ)
4. Υλοποίηση πιθανών διορθωτικών παρεμβάσεων στο Σύστημα Διοίκησης του προγράμματος
5. Σύνταξη και έγκριση Κανονισμού Λειτουργίας της Ε.Π. (επικαιροποίηση ισχύοντος)
6. Προετοιμασία εντύπων υλοποίησης του προγράμματος
  - Έντυπο Οριστικής Ένταξης στο πρόγραμμα (ολοκληρώθηκε)

- Έντυπο Πιστοποίησης (ολοκληρώθηκε)
- Έντυπο Θεώρησης Πιστοποίησης Εργασιών (ολοκληρώθηκε)

Φάση υλοποίησης

1. Υποβολή προτάσεων για ένταξη έργων / ενεργειών, από τους Φορείς Υλοποίησης (Φ.Υ.)
2. Ένταξη έργων στο Ε.Α.Π.
3. Υλοποίηση – πληρωμές
4. Συνεχής αξιολόγηση του προγράμματος
5. Τελική αξιολόγηση του προγράμματος

8. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση και η παρακολούθηση της εφαρμογής του Προγράμματος προϋποθέτει τη χρήση δεικτών, οι οποίοι μπορεί να είναι είτε ποσοτικοί είτε ποιοτικοί, ανάλογα με το είδος των παρεμβάσεων.

Επίσης, οι δείκτες αξιολόγησης διακρίνονται σε δείκτες εκρών, οι οποίοι αποτυπώνουν το άμεσο αποτέλεσμα των παρεμβάσεων του προγράμματος και σε δείκτες επιπτώσεων οι οποίοι απεικονίζουν τις ευρύτερες επιπτώσεις στα μακροοικονομικά μεγέθη της περιοχής.

Οι δείκτες οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν κατά την αξιολόγηση των παρεμβάσεων του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (Ε.Α.Π.) Νομού Κοζάνης κατά Υποπρόγραμμα και Μέτρο, παρουσιάζονται στους ακόλουθους πίνακες:

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΦΡΩΣΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
Αξονας 1 Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007-2011 - έργα γέφυρες	<ul style="list-style-type: none"> Ολοκλήρωση έργων ΕΑΠ 2007 – 2011 – έργα γέφυρες 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Μόνιμες θέσεις εργασίας Εποχικές θέσεις εργασίας Διατήρηση υφισταμένων θέσεων εργασίας
Αξονας 2 Στήριξη του παραγωγικού περιβάλλοντος	<ul style="list-style-type: none"> Υποδομές και δομές στήριξης του Παραγωγικού Περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων σε αγροτικές υποδομές Αριθμός παρεμβάσεων σε επιχειρηματικές – τουριστικές υποδομές Αριθμός παρεμβάσεων ενίσχυσης δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας 	<ul style="list-style-type: none"> Μόνιμες θέσεις εργασίας Εποχικές θέσεις εργασίας Διατήρηση υφισταμένων θέσεων εργασίας
	<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία και στην εξωστρέφεια 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός νέων επιχειρήσεων ή επεκτάσεων επιχειρήσεων Αριθμός εκσυγχρονισμένων επιχειρήσεων Αριθμός νέων προϊόντων ή υπηρεσιών Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Μόνιμες θέσεις εργασίας Εποχικές θέσεις εργασίας Διατήρηση υφισταμένων θέσεων εργασίας
Αξονας 3 Ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> Νέες υποδομές εκπαίδευσης και κατάρτισης Βελτίωση - εκσυγχρονισμός υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> Βαθμός ικανοποίησης υποδομών εκπαίδευσης
	<ul style="list-style-type: none"> Κατάρτιση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός προγραμμάτων κατάρτισης Αριθμός καταρτιζομένων 	<ul style="list-style-type: none"> Μόνιμες θέσεις εργασίας Εποχικές θέσεις εργασίας

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΚΡΩΝ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της έρευνας και των νέων τεχνολογιών με έμφαση στην ενέργεια και στο περιβάλλον 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Μόνιμες θέσεις εργασίας Εποχικές θέσεις εργασίας Διατήρηση υφισταμένων θέσεων εργασίας
<p align="center">Αξονας 4</p> <p>Βελτίωση του περιβάλλοντος (ανθρωπογενούς και φυσικού), της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής</p>	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος Αριθμός παρεμβάσεων προστασίας του δομημένου περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> Εξυπηρετούμενος πληθυσμός
	<ul style="list-style-type: none"> Ορθολογική διαχείριση και βέλτιστη αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού Αριθμός παρεμβάσεων αξιοποίησης του υδάτινου δυναμικού 	<ul style="list-style-type: none"> Εξυπηρετούμενος πληθυσμός
	<ul style="list-style-type: none"> Βελτίωση και συμπλήρωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων σε έργα κοινωνικών υποδομών Αριθμός μικρών έργων υδρεύσεων Αριθμός μικρών έργων αποχετεύσεων Αριθμός έργων τηλεθέρμανσης Αριθμός μικρών έργων οδοποιίας 	<ul style="list-style-type: none"> Εξυπηρετούμενος πληθυσμός
	<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη μετεγκαταστάσεων οικισμών 	<ul style="list-style-type: none"> Αριθμός παρεμβάσεων στήριξης σε βασικές υποδομές των οικισμών που πρόκειται να μετεγκατασταθούν 	<ul style="list-style-type: none"> Εξυπηρετούμενος πληθυσμός

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΚΡΩΣΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
<p align="center"><u>Αξονας 5</u></p> <p align="center">Στήριξη και ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση σημαντικών πολιτιστικών θεσμών και θεσμοθετημένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων – στήριξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας 	<p align="center">– Αριθμός παρεμβάσεων</p>	<p align="center">– Βαθμός ικανοποίησης πολιτιστικών αναγκών</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Ανάδειξη και αξιοποίηση του αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού αποθέματος 	<p align="center">– Αριθμός παρεμβάσεων</p>	<p align="center">– Αύξηση επισκεψιμότητας περιοχών</p>
<p align="center"><u>Αξονας 6</u></p> <p align="center">Υποστήριξη της περιοχής για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο</p>	<ul style="list-style-type: none"> Σύνολο έργων που θα εξειδικευθεί κατά την εκπόνηση του αντιστοίχου Επιχειρησιακού Σχεδίου 	<p align="center">– Θα εξειδικευτούν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου που θα εκπονηθεί</p>	
<p align="center"><u>Αξονας 7</u></p> <p align="center">Ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού – Τεχνική υποστήριξη και δημοσιοποίηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτες και υπηρεσίες για την ωρίμανση του αναπτυξιακού σχεδιασμού 	<p align="center">– Αριθμός μελετών και παρεμβάσεων</p>	<p align="center">– Βαθμός ωρίμανσης και υλοποίησης έργων στις ΠΕ Κοζάνης και Φλώρινας</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη, παρακολούθηση, αξιολόγηση και προβολή του προγράμματος 	<p align="center">– Αριθμός υποστηρικτικών δράσεων για την υλοποίηση του προγράμματος</p>	<p align="center">– Βαθμός υλοποίησης του προγράμματος</p>